

การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษา
ของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

อำพร รื่นเรือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จฯ

เดือน ปี 23 เม.ย. 2552

ทะเบียน..... 00219812

ชื่อเรียกหนังสือ 04
377.12

0689ก วิทยานิพนธ์ (แผน ข) นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

๑๕๕๐

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

๕.๒

A STUDY OF THE STATUS OF PARENT'S ROEL TO SUPPORT LEARNING
OF STUDENTS IN THE EDUCATIONAL IN STITUTES SURAOBANRAI
SCHOOL UNDER THE OFFICE OF SAMUTPRAKAN
EDUCATIONAL SERVICE AREA ZONE 2

AMPORN RUENROENG

This research study is a part of the study under the curriculum of Master
of Education Program is Educational Administration

2007

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษานักเรียน

โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2

โดย อำพร รื่นเรือง

สาขา การบริหารการศึกษา

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (แผน ข) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาวีวรรณ เข้มสะอาด
กรรมการ รองศาสตราจารย์มณี เขมทานนท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ (แผน ข) ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

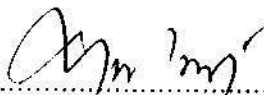

.....ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ (แผน ข)

.....ประธานกรรมการ
(ดร.นิวัตต์ น้อยมณี)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์มณี เขมทานนท์)

.....กรรมการและเลขานุการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาวีวรรณ เข้มสะอาด)

อำพร รื่นเรือง.(2550) การศึกษามติบทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน
โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 2.
วิทยานิพนธ์ (แผน ข) คุรุศาสตรมหาบัณฑิต.กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา,มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด,รองศาสตราจารย์ มณี
เหมทานนท์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามติบทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของ
นักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ประชากรที่ใช้
ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ จำนวน 374 คน เครื่องมือที่ใช้ใน
การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล
ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย พบว่า ระดับมติบทของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน
โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มติบทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาอยู่ใน
ระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านเอาใจใส่
อบรม ยกย่องชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ ด้านให้การศึกษาและหาความรู้เพิ่มเติม ด้านการให้
ความสัมพันธ์ในครอบครัว

Amporn Ruenroeng. (2007) A Study Parents' Role to Support learning the student Institutes of Suraobanrai school under the office of Samutprakan Educational Service Area Zone 2. Master of Education. Bangkok : Graduate School of Bansomdejchaophaya Rajabhat University.
Advisors : Asst. Prof. Areewan Imsa-ard. Assoc. Prof. Manee Hemthanon

The purpose of this research was to study the Parents' Role to Support learning the student Institutes of Suraobanrai school under the office of Samutprakan Educational Service Area Zone 2. The population used for the study were 374 parents in Suraobanrai school. And the statistics in analyzing the data were frequency, percentage, mean and standard deviation .

The results of this research found that the Parents' Role to Support learning the student Institutes of Suraobanrai school under the office of Samutprakan Educational Service 2 the high Level. And when arranged by the statistical mean value from high to low are as the following : How to held (student) brought up, paying attention in training praising and encouraging students by giving rewards, giving education and portions of additional knowledge, and the last one is the relationship among family members.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) เรื่อง การศึกษานโยบายของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างดีจาก ดร.นิวัตต์ น้อยมณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เขียมสะอาด รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์ ดร.นงลักษณ์ เรือนทอง รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล ที่ให้ความกรุณาเมตตา ระยะเวลา ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการดำเนินการวิจัยจนเป็นผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (แผน ข) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ประสบการณ์ที่เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือวิจัยให้สมบูรณ์ ประกอบด้วย นายสกล รุ่งโรจน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนามแดง(เขี้ยวอุทิศ) นายสุพร เมฆแดง ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ นายสุเทพ พูลบัณฑิตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนพรหมพิบูลทอง และวิทยานิพนธ์นายอดุลย์ รื่นเริง ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัย ขอขอบพระคุณผู้ปกครองโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ผู้ให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณบิดา มารดา สามี พี่น้อง เพื่อน ๆ และญาติที่ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือทุกด้านด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอโน้มระลึกถึงพระคุณอันสูงสุดของคุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นแรงบันดาลใจ ให้การอบรมสั่งสอน ปลูกฝังความใฝ่รู้ในการศึกษา พร้อมทั้งให้กำลังใจ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจ แก่ผู้วิจัยประสบผลสำเร็จ

อำพร รื่นเริง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
ประกาศศุญปกรณ์.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการทำวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว.....	6
การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	27
บริบทโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่.....	30
โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน.....	35
หลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	66
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน..	67
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
สรุปผลการวิจัย.....	76
อภิปรายผลการวิจัย.....	78
ข้อเสนอแนะ.....	80
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	87
ภาคผนวก ก.....	88
ภาคผนวก ข.....	92
ภาคผนวก ค.....	99
ภาคผนวก ง.....	101
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	103

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางแสดงข้อมูลสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2.....	66
2	ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้ปกครองใน การส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ในภาพรวมทุกด้าน	67
3	แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้ปกครองในการ ส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านวิชาการ.....	69
4	แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้ปกครองในการ ส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านการอบรมเลี้ยงดู.....	71
5	แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้ปกครองในการ ส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านการเอาใจใส่ ตักเตือน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ.....	73
6	แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้ปกครองในการ ส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว..	75

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 แสดงแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่.....	35

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ หากมนุษย์ไม่มีการศึกษาก็จะทำให้โลกในสมัยปัจจุบันไม่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างเจริญก้าวหน้าได้ และในขณะเดียวกัน การศึกษาจะพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นก็ย่อมจะต้องมีกระบวนการที่ผ่านการทดสอบหรือมีการทดลองใช้โดยมีประสิทธิภาพและถูกบันทึกไว้อย่างชัดเจนว่าให้ใช้ได้กับหลักของการเรียนการสอนแล้วจึงจะสามารถนำมาใช้ได้กับการศึกษาในระดับต่าง ๆ ได้ แต่สถานบันแต่ละชุมชนก็มักจะมีเจอบริบทที่แตกต่างตามสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนซึ่งก็ย่อมจะมีความแตกต่างกัน เช่น อาจจะมาจากพื้นฐานของครอบครัว สภาพแวดล้อมของสังคม ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดู ฯลฯ ซึ่งก็จะทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นถูกแก้ไขในวิธีการที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาที่จะได้ถูกพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ยึดหลักตาม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554 : 7)

เพื่อให้ตรงตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554 คือ การพัฒนาคุณภาพของคน ให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตครอบครัว ทุก กลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว และสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในมาตรา 6 “ ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งมีแนวปฏิรูปการศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย การปฏิรูปสถานศึกษา การปฏิรูปคนและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา มีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพผู้เรียน จะเห็นได้จากการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพและการพัฒนานั้นเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กเป็นคนเก่ง ดี มีความสุข มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพได้ การที่จะจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรทุกฝ่าย นับตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมถึงผู้ปกครองผู้มีส่วนในการสนับสนุน

เอาใจใส่ดูแลแก่เด็กในปกครอง หากขาดผู้สนับสนุนหลักไป คงจะเป็นไปได้ยากที่จะจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 นักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนในเขตพื้นที่ คือ อยู่ในหมู่ 2 ตำบลบางเสาธง และหมู่ 17 ตำบลบางเสาธง ซึ่งมีจำนวนนักเรียนไม่มากนัก มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 625 คน ผู้ปกครองของนักเรียนร้อยละ 70 มีอาชีพรับจ้างในโรงงาน ร้อยละ 20 มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ปลูกพืชทำสวนผลไม้ เลี้ยงกุ้งกุลาดำ เลี้ยงปลาสด เป็นต้น ส่วนอีกร้อยละ 10 ประกอบอาชีพรับจ้าง และค้าขาย ด้วยเหตุนี้รายได้ของประชาชนจึงขึ้นอยู่กับและการประกอบอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนดังกล่าว ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีฐานะยากจน มีรายได้โดยเฉลี่ย 25,000 บาท/ครัวเรือนปี ไม่มีเงินออมและมีภาระค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวสูง ส่งผลให้ ผู้ปกครอง และชุมชนมีการลงทุนทางการศึกษาน้อย (โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่, 2550 : 10 - 27) ประกอบกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ซึ่งอยู่ในระดับที่ไม่สูง คือ ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จึงทำให้ผู้ปกครองไม่ค่อยเข้าใจในเรื่องการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของบุตรหลานของตนเองและสภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายในด้านข่าวสาร ข้อมูล รูปแบบของวัฒนธรรมประเภทต่าง ๆ ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีรวมตลอดถึงทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลา

ในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวครอบครัวและชุมชนยังขาดความร่วมมือกับโรงเรียนในหลาย ๆ ด้าน เช่น การถ่ายทอดความรู้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น การร่วมแรง ร่วมใจและ กำลังความคิดในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน สถาบันครอบครัวขาดความเข้มแข็ง ทำให้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการศึกษากับทางโรงเรียนไม่บรรลุเป้าประสงค์ และเจตนาารมณ์ของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เท่าที่ควร และจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา ปรากฏว่า นักเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดไตร่ตรอง และมี วิสัยทัศน์(มาตรฐานที่ 4) และผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตาม หลักสูตร(มาตรฐานที่ 5) อยู่ในระดับพอใช้ การที่จะพัฒนา นักเรียนให้เป็นบุคลากร ที่มีคุณภาพของชาติต่อไปในอนาคตนั้น ไม่อาจทำได้โดยโรงเรียนเพียง ฝ่ายเดียว แต่โรงเรียนต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้ปกครอง รวมทั้งชุมชนในระดับที่เหมาะสมด้วย สอดคล้องกับ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2540 : 10) มาตรา 43 กำหนดว่า การจัดการศึกษา อบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนในการจัดการศึกษา ดังนั้น ถ้าทุกฝ่ายโดยเฉพาะผู้ปกครองและโรงเรียนมีการร่วมมือร่วมใจกัน

อย่างเต็มที่แล้ว การจัดการศึกษา ของโรงเรียนก็คงจะประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์และเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแน่นอน

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการเอาใจใส่ ตักเตือน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาและการจัดการศึกษาของโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำนวน 625 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970:607 – 610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 374 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ สถานภาพของผู้ปกครองโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 การศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการเอาใจใส่ ตักเตือน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ และ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

การมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ปกครองในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งการแสดงออกนั้นขึ้นกับสถานการณ์ของบุคคลนั้น เช่น ตำแหน่งหน้าที่เป็นต้น

ความสัมพันธ์ในครอบครัว หมายถึง ความผูกพันรักใคร่ บทบาทหน้าที่และการพบปะสังสรรค์ของสมาชิกในครอบครัวระหว่างบิดา มารดาและบุตรที่พึ่งมีต่อกันเพื่อก่อให้เกิดความสุขความราบรื่นในครอบครัว

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

การส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ หมายถึง การสนับสนุนให้ผู้เรียน ได้รับการศึกษาเล่าเรียนที่หลากหลายอย่างเต็มความสามารถของผู้เรียนทั้งในระบบโรงเรียนและเรียนพิเศษกับครูหรือสถาบันที่เปิดสอน

ด้านการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การอบรมสั่งสอน เลี้ยงดูให้เป็นคนดี คิดดี ทำดี เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทาง การดำเนินชีวิตที่ดีงาม เพื่อให้อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว หมายถึง บทบาทของครอบครัวในการดำรงชีวิตในครอบครัวโดยการให้ความรักความเข้าใจและความอบอุ่น การเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออกทางอารมณ์ของตนอย่างถูกต้องเหมาะสมดีงามของครอบครัวและสังคม

ด้านเอาใจใส่เด็กเดือนหยกย่องชมเชยให้รางวัล หมายถึง บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายจิตใจและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน การกล่าววยกย่องชมเชยแก่ผู้เรียนเมื่อกระทำความดีและว่ากล่าวตักเตือนเมื่อผู้เรียนกระทำผิด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ได้รับประโยชน์จากการวิจัยดังนี้

เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง บทบาทของครอบครัวในการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ (อังสนา งามขำ, 2541 : 5) และ ของนายอดุลย์ รื่นเรือง มาปรับปรุงแก้ไขเป็นของผู้วิจัย โดยตัวแปรอิสระคือผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 จะส่งผลต่อการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ การ และ ด้านการอบรม เลี้ยงดู ด้านการเอาใจใส่ ตักเตือน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ไว้ในบทที่ 2 ด้วย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว
2. การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่
4. โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสังคม ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการอบรมและเลี้ยงดูมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีคุณภาพซึ่งจะช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง ครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคงบิดามารดาและสมาชิกในครอบครัวรักใคร่กลมเกลียวกันบิดามารดาประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีอบรมสั่งสอนบุตรไปในทางที่ดีที่ชอบเด็กและเยาวชนในครอบครัวนั้นย่อมได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดีและเป็นผู้ใหญ่ที่ดีแต่ถ้าครอบครัวนั้นไม่มีความอบอุ่นบิดามารดาทะเลาะตบตีกันเป็นประจำหย่าร้างกันหรือประพฤติไม่เหมาะสมเช่นชอบเล่นการพนันเป็นอาชญากรรมดื่มสุราเมามายทุกวันหรือมีพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายย่อมมีผลให้สภาพร่างกายอารมณ์และจิตใจตลอดจนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวเบี่ยงเบนไปในทางไม่ปกติจนถึงขั้นก่อการกระทำผิดกฎหมายขึ้นได้หากเด็กและเยาวชนของชาติขาดการศึกษาอบรมมีความประพฤติไม่ดีไม่ประกอบอาชีพที่สุจริตประเทศชาติก็จะมากไปด้วยประชากรที่มีปัญหาทำให้ประเทศชาติไม่อาจพัฒนาให้เจริญขึ้นได้ ในอดีตครอบครัวไทยมีลักษณะอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยายมีสมาชิกอยู่รวมกันหลายคน นอกเหนือจากบิดามารดาและบุตรแล้วยังมีปู่ย่าตายายและหลานเหลน ฉะนั้นเด็กและเยาวชนในครอบครัวจะได้รับการดูแลอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาปู่ย่าตายายได้รับความอบอุ่นมีการพัฒนาที่ดี แต่ในระยะต่อๆมาจนถึงปัจจุบันสภาพสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครมีประชาชนต่างจังหวัดเข้ามาทำมาหากินเพิ่มจำนวนมากขึ้นเนื่องจากปัญหาทาง

ในกรุงเทพมหานครมีประชาชนต่างจังหวัดเข้ามาทำมาหากินเพิ่มจำนวนมากขึ้นเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจการทำไร่ทำนาไม่ได้ผลเพียงพอประชากรในกรุงเทพมหานครที่จำนวนขึ้นอย่างมากและรวดเร็วค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้นบิดามารดาต้องออกไปทำงานหาเงินและรายได้มาเพื่อให้เพียงพอแก่การเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวปัญหาการจราจรที่ติดขัดอย่างมาก ทำให้บิดามารดาและบุตรมีเวลาอยู่ด้วยกันน้อยลงและความนิยมของคนรุ่นใหม่เมื่อสมรสแล้วต้องการแยกครอบครัวออกไปอยู่ต่างหากจากครอบครัวเดิม และทำให้สมาชิกในแต่ละครอบครัวเหลือน้อยลงมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมีบิดามารดาและบุตรเท่านั้นจึงค่อนข้างหว้าเหว่และขาดความอบอุ่น บิดามารดามีเวลาอบรมดูแลบุตรน้อยลง ปัญหากระทบกระทั่งในครอบครัวโดยเฉพาะระหว่างสามีกับภรรยาหรือบิดากับมารดามีมากขึ้น (อังสนา งามขำ, 2541 : 32 – 36)

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บทบาทของครอบครัวหมายถึงครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานเป็นสถาบันหลักในการอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยมีบทบาทในการให้ความอบอุ่นให้การศึกษาและเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนให้กับบุตรซึ่งบุตรจะมีความประพฤติเป็นเช่นใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับบทบาทของครอบครัว

โครงสร้างของครอบครัวและลักษณะของครอบครัว

ศิริพร จันทรประยูร (2545 : 8) กล่าวว่า ครอบครัวหมายถึงการที่บุคคลสองคนประกอบด้วยเพศชายและเพศหญิงมาอยู่ร่วมกันโดยเน้นถึงความสัมพันธ์ทางเพศสวนวิธีการในการที่จะมาอยู่ร่วมกันได้นั้นแล้วแต่ละสังคมกำหนดให้มาปฏิบัติโดยแบ่งรูปแบบของครอบครัวออกเป็นครอบครัวขยาย (extended family) ได้แก่ครอบครัวที่ประกอบไปด้วยบิดามารดาและบุตรนอกจากนี้ยังมีสมาชิกเพิ่มคือ ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา ญาติ อาศัยอยู่ด้วยครอบครัวแบบนี้จะพบมากในภาคเกษตรกรรม ครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) ได้แก่ครอบครัวซึ่งประกอบไปด้วย บิดามารดาและบุตรเท่านั้นอาศัยอยู่ด้วยกันจะพบมากในสังคมอุตสาหกรรม

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (2541 : 6-7) ให้ความสำคัญของครอบครัวดังนี้

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่สุดของมนุษย์และเป็นสถาบันที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ทำหน้าที่ในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ของสมาชิกเกิดใหม่ในครอบครัวอันได้แก่ทารกและเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวและการให้การศึกษาในครอบครัวมีอิทธิพลต่อระดับคุณภาพของคนและบุคลิกภาพซึ่งรวมทั้งค่านิยมเจตคติและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนวิถีชีวิตของสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อกันและกัน

ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมพื้นฐานที่ประกอบด้วยวิถีชีวิตของสมาชิกของครอบครัวทุกคน วิถีชีวิตนี้รวมทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองการศึกษาศิลปวัฒนธรรมและจริยธรรมซึ่งมีผลต่อคุณภาพของสังคม

ครอบครัวเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่เล็กที่สุดและเป็นพื้นฐานของสังคมครอบครัวบางครอบครัวมีบทบาทเป็นหน่วยการผลิตทางเศรษฐกิจโดยตรง

ครอบครัวชุมชนสังคมและสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อกันและกันต่างมีกระบวนการวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงโดยไม่มีกำหนดหนึ่งซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล

สุภาวดี คุ่มแ้วน (2544 : 9) กล่าวว่าลักษณะของโครงสร้างครอบครัว (characteristic of family) มีลักษณะดังนี้

มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (common purpose) ไม่ว่าจะเป็สามีหรือภรรยาหรือลูกมีเป้าหมายชีวิตเหมือนกันเป็นเป้าหมายเดียวกันเช่นต้องการสร้างครอบครัวให้มีความสุขปราศจากอบายมุขทั้งสามีภรรยาบุตรจะต้องละเว้นจากอบายมุขทั้งปวง

เป็นการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้านระหว่างสมาชิก (Specialization among members) ในครอบครัวจะมีการแบ่งงานกันทำระหว่างสมาชิกโดยอาศัยความชำนาญเฉพาะด้านเช่นภรรยาทำกับข้าวสามีขับรถลูกช่วยทำความสะอาดบ้านเป็นต้น

ครอบครัวต้องมีลักษณะเป็นผู้นำและมีการกำหนดสถานะ (eadership and status) ในครอบครัวจะมีการกำหนดว่าใครเป็นผู้นำครอบครัวใครมีบทบาทและสถานะอย่างไรในครอบครัวเช่นครอบครัวคนจีนจะเด่นชัดในเรื่องบทบาทและสถานะมากระหว่างลูกสาวและลูกชาย

ครอบครัวต้องมีความร่วมมือกัน (Cooperation) ครอบครัวต้องมีการร่วมมือกันในการทำงานสร้างรายได้ให้กับครอบครัวสามีภรรยาช่วยกันทำงานหารรายได้ให้กับครอบครัวส่วนลูกให้กำลังใจยันเรียนเป็นต้น

ต้องมีการสื่อสารภายในครอบครัว (Communication) ในครอบครัวต้องมีการพบปะพูดคุยกันโดยเฉพาะการอบรมสั่งสอน

จากความหมายโครงสร้างของครอบครัว สรุปได้ว่าครอบครัวเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่เล็กที่สุดและเป็นพื้นฐานของสังคมครอบครัว ซึ่งโครงสร้างครอบครัวอาจจะมีทั้งปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้าอา น้า รวมถึงพ่อ แม่ พี่ น้อง เป็นต้นโดยที่ครอบครัวต้องมีลักษณะเป็นผู้นำและมีการกำหนดสถานะในครอบครัวขณะเดียวกันในครอบครัวก็มีการยอมรับนับถือเชื่อฟังผู้ที่มีศักดิ์สูงกว่าเช่นน้องก็ต้องมีความเคารพและเชื่อฟังที่เป็นต้นโดยที่คนในครอบครัวมีความห่วงใยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

บทบาทของสมาชิกในครอบครัว

ครอบครัวเป็นองค์กรทางสังคมขนาดเล็กขององค์กรหนึ่งที่มีหน้า ที่ในการกำหนดสถานภาพของบุคคลในครอบครัว (อังสนา งามช้า, 2541 :11) เช่นบุคคลหนึ่งมีสถานภาพเป็นบุตรหลานของผู้สูงอายุ ในขณะที่เดียวกันก็มีบทบาทเป็นที่ป้าหน้าอาของบุคคลในครอบครัวด้วย ครอบครัวแม้จะเป็นองค์กรขนาดเล็กทางสังคมแต่เป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดเป็นหน่วยทางสังคมที่มีความผูกพันกันด้วยความรักความอบอุ่นอย่างบริสุทธิ์ใจมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นที่พึ่งกันทั้งทางวัตถุจิตใจทำให้คนในครอบครัวมีความรักและมีความมั่นคงในชีวิตครอบครัวโดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่อยู่ร่วมภายในบ้านเดียวกันและมีปฏิริยาต่อกันในบทบาทต่าง ๆ เช่นสามีภรรยาบิดามารดาบุตรหลานเป็นต้นเมื่อสมาชิกอยู่รวมกันย่อมต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมีความรักความผูกพันและมีหน้าที่รับผิดชอบซึ่งกันและกันภายใต้กฎเกณฑ์และความผูกพันทางอารมณ์เช่นความรู้สึกรักดีใจเสียใจโกรธเกลียด ซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะมีพฤติกรรมไปตามบทบาทของตนในขณะที่เดียวกันครอบครัวก็ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมอันสำคัญหลายอย่างคือการให้กำเนิดสมาชิกใหม่เลี้ยงดูสมาชิกอบรมสั่งสอนให้ความคุ้มครองแก่สมาชิกจัดหาอาชีพและควบคุมการดำเนินชีวิตของสมาชิกเป็นต้น

สุภาวดี คุ่มแว่น (2544 : 16) กล่าวว่า บทบาทของสมาชิกในครอบครัวสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

บทบาทของสมาชิกตามโครงสร้างของครอบครัว (family role's structure) การกำหนดบทบาทของครอบครัวแบบนี้ให้หลักเดียวกันกับบทบาทของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อซึ่งประกอบด้วยผู้ริเริ่ม (initiator) ผู้มีอิทธิพล (influencers) ผู้ซื้อ (buyers) และผู้ใช้ (users) ซึ่งในที่นี้ประกอบด้วยบทบาทการบริโภคของครอบครัวในกระบวนการตัดสินใจซื้อเป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการบริโภค 8 บทบาทได้แก่

ผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจ (Influencers) สมาชิกในครอบครัวซึ่งจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆให้กับคนอื่นในครอบครัว

ผู้ควบคุมดูแล (gatekeepers) หรือเรียกง่าย ๆ ว่าผู้ที่ขัดขวางการซื้อเช่นภรรยาขัดขวางไม่ให้สามีซื้อรถใหม่

ผู้ตัดสินใจ (deciders) สมาชิกในครอบครัวซึ่งมีอำนาจตัดสินใจซื้อซึ่งอาจจะเป็นคนเดียวหรือร่วมกันว่าจะซื้อหรือไม่ซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการโดยเจ้าของเงินอาจเป็นพ่อหรือแม่ก็ได้

ผู้ซื้อ (buyers) สมาชิกในครอบครัวที่ไปซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นคนที่มีมือซื้อด้วยตนเอง

ผู้จัดเตรียมผลิตภัณฑ์ (preparers) สมาชิกในครอบครัวซึ่งเปลี่ยนสภาพผลิตภัณฑ์ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อการบริโภคของสมาชิกอื่นในครอบครัวเช่นคนปรุงอาหารจะบอกให้ชื่อของยี่ห้อนั้นยี่ห้อนี้มีเช่นนั้นจะนำมาประกอบอาหารไม่อร่อย

ผู้ใช้ (users) สมาชิกในครอบครัวที่ใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ผู้ดูแลรักษา (maintainers) สมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ให้บริการหรือซ่อมแซมผลิตภัณฑ์เพื่อจัดหาผลิตภัณฑ์มาและอยู่ในสภาพที่ต่อเนื่องผู้นำเขาไปทิ้ง (disposers) สมาชิกในครอบครัวทำหน้าที่ในการกำจัดขยะจากผลิตภัณฑ์และบริการเช่นขยะมีกิ่งสำเร็จรูปที่มีภาชนะแบบที่รับประทานเสร็จแล้วทิ้งได้ทันทีแต่ละครอบครัวจะมีบทบาทที่แตกต่างกันและแม้ในครอบครัวเดียวกันก็จะมีภารกิจที่แตกต่างกันในครอบครัวโสดก็จะตัดสินใจซื้อด้วยบุคคลเดียวส่วนในครอบครัวขนาดใหญ่ก็จะตัดสินใจซื้อโดยบุคคลหลายคนร่วมกัน และบุคคลหนึ่งอาจทำหลายบทบาทก็ได้

บทบาทของสมาชิกตามโครงสร้างอำนาจ (power structure) ในกรณีนี้จะพิจารณาว่าสมาชิกในครอบครัวคนใดที่มีอำนาจว่าเป็นหัวหน้า ครอบครัวซึ่งอาจจะเป็นบิดามารดาที่เป็นหัวหน้าครอบครัวโดยทำหน้าที่ตัดสินใจหรือตัดสินใจร่วมซึ่งมีการจัดประเภทลักษณะการตัดสินใจของครอบครัวได้แก่ สามีเป็นผู้นำทางการตัดสินใจในครอบครัว (husband-dominated) ภรรยาเป็นผู้นำทางการตัดสินใจในครอบครัว (wife-dominated) การตัดสินใจร่วม (joint) การตัดสินใจแบบอิสระ (autonomic)

ผจญจิต อธิคมันตะ (2541 : 63-65) กล่าวว่าบทบาทและหน้าที่ของครอบครัว ได้แก่ ถ่ายทอดและสืบต่อมนุษยชาติ ให้การดูแลปกป้องคุ้มครองและอบรมสมาชิก หน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านศาสนากการเชื่อมโยงอบรมสมาชิกให้มีการเคารพเชื่อถือในศาสนา บางครั้งครอบครัวก็ทำหน้าที่ปกครองหัวหน้าครอบครัวต้องทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมของสมาชิก

สายฝน น้อยหืด (2540 : 1-2) กล่าวว่าบทบาทของครอบครัวแบ่งออกได้ดังนี้ บทบาทในการทำงานเชิงเศรษฐกิจ บทบาทในการตัดสินใจในกิจกรรมที่สำคัญของครัวเรือน บทบาทในการติดต่อกับโลกภายนอก บทบาทในครัวเรือน

โดยได้อธิบายว่า หัวหน้าครัวเรือน ทั้งหัวหน้าครัวเรือนชายและหัวหน้าครัวเรือนหญิง เป็นบุคคลที่รับผิดชอบหลักต่อบทบาทในการทำงานเชิงเศรษฐกิจในอัตราที่สูงกว่าสมาชิกอื่นในครัวเรือน นอกจากนี้หัวหน้าครัวเรือนยังมีบทบาทในการตัดสินใจ ในกิจกรรมที่สำคัญของครัวเรือน การติดต่อกับโลกภายนอกในส่วนของ การติดต่อกับหน่วยราชการ ตลอดจนความช่วยเหลือครัวเรือน งานบ้าน การเลี้ยงดูบุตรในส่วนของญาติพี่น้องช่วยเหลือครัวเรือนในการทำงานเชิงเศรษฐกิจในขณะที่บุตรและสมาชิกคนอื่นมีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนบทบาทดังกล่าว ในครัวเรือน

ฉะนั้นหัวหน้าครัวเรือนและคู่สมรสจึงเป็นบุคคลหลักในครัวเรือนที่จะต้องทำหน้าที่ต่างๆ เนื่องจากการดำรงชีพของสมาชิกในครัวเรือน ให้ครัวเรือนอยู่รอดได้

อังสนา งามขำ (2541 : 12) กล่าวว่าครอบครัวทำหน้าที่กว้างขวาง ครอบคลุมชั้นตอนของชีวิตในสังคมมนุษย์ครอบครัวจึงเป็นแหล่งหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพของสมาชิกรวมทั้งเป็นแหล่งเกื้อกูลสนับสนุนและสร้างคุณภาพชีวิตสายสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวดังนั้นเมื่อสมาชิกคนใดในครอบครัวมีเรื่องทุกข์ใจเดือนร้อนสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวก็ดูเหมือนจะร่วมทุกข์หรือเดือดร้อนตามไปด้วยความสัมพันธ์ใกล้ชิดความเข้าใจและความเอื้ออาทรต่อกันจึงเป็นสิ่งที่สมาชิกทุกคนในครอบครัวต้องสร้างสมไว้ทีละน้อยเมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคซึ่งมักจะผ่านเข้ามาในชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นการเจ็บป่วยซึ่งมักจะส่งผลกระทบต่อทั้งตัวผู้ป่วยและสมาชิกคนอื่นในครอบครัวเช่นค่าใช้จ่ายในค่ารักษาพยาบาลต้องหยุดงานหรือขาดเรียนต้องมีคนคอยช่วยเฝ้าดูแลผู้ป่วยที่มาจากครอบครัวที่สมาชิกมีความรักใคร่ผูกพันมีความเข้าใจและเอื้ออาทรต่อกันย่อมได้เปรียบผู้ที่มาจากครอบครัวที่ขาดสิ่งเหล่านี้เพราะต้องเผชิญปัญหาแต่เพียงลำพัง

สมาชิกในครอบครัวที่ช่วยกันทำหน้าที่ของครอบครัวให้มีความพร้อมในเรื่องความต้องการอาหารที่พักอาศัยฐานะความเป็นอยู่ทางสังคมการยอมรับความมั่นคงการเอาใจใส่ในสุขภาพอนามัยซึ่งกันและกันยอมทำให้ครอบครัวนั้นกลายเป็นกลไกที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาป้องกันและช่วยพัฒนาสังคมได้การจะพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในครอบครัวได้จะต้องมีการกระตุ้นให้สมาชิกในครอบครัวทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเองให้ดีที่สุดเพื่อเพิ่มพูนความรักความสนิทสนมการช่วยเหลือเกื้อกูลในครอบครัวครอบครัวนั้นก็จะเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคม (social support) ที่สำคัญที่สุด

ปิ่นปักษ ดิหมอม (2543 : 2) กล่าวในเรื่องบทบาทของครอบครัว (role of family) ว่าครอบครัวมีบทบาทต้องให้สิ่งต่อไปนี้กับสมาชิกได้แก่งนิสัย (habit) ค่านิยม (value) การมองโลกหรือโลกทัศน์ (worldview) ซึ่งเป็นเรื่องของการรับรู้ (perception) บุคลิกภาพ (personality) ทศนคติ (attitude) โดยในส่วนของหน้าที่ของครอบครัว (functions of the family) หน้าที่พื้นฐาน 4 ประการของครอบครัวดังนี้

1. ทำหน้าที่เลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว (economic well-being) ความกินดีอยู่ดีในเชิงเศรษฐกิจความรับผิดชอบของครอบครัวก็คือการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับครอบครัวในอดีตครอบครัวไทยมีสามีทำหน้าที่เป็นผู้สร้างรายได้เพื่อเลี้ยงดูภรรยาและบุตรแต่เพียงผู้เดียวแต่ในปัจจุบันนั้นบทบาทของภรรยามีความรับผิดชอบในการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวโดยต้องทำงาน

นอกบ้านด้วยเหตุนี้บทบาทในการเลี้ยงดูบุตรจึงเปลี่ยนแปลงไปผู้ชายจำเป็นต้องมีบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรและช่วยงานบ้านมากขึ้นเนื่องจากครอบครัวมีหน้าที่ในการหารายได้

2. ทำหน้าที่เสริมสร้างขวัญกำลังใจ (emotional support) หน้าที่ที่สำคัญของครอบครัวอีกประการหนึ่งก็คือการแก้ปัญหาการดูแลและ/หรือให้ความอบอุ่นกับสมาชิกของครอบครัวบิดาและมารดาเป็นนักจิตวิทยาหรือผู้ให้คำแนะนำระดับมืออาชีพในการแก้ปัญหาด้านจิตใจหรือด้านอารมณ์แก่บุตรในครอบครัว

3. ทำหน้าที่วางรูปแบบการดำรงชีวิตของครอบครัวที่เหมาะสม (suitable family lifestyle) คือการสร้างรูปแบบชีวิตที่เหมาะสมให้กับครอบครัวเช่นการให้คำแนะนำหรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาการเลือกอาชีพการอ่านหนังสือการชมโทรทัศน์การรับประทานอาหารนอกบ้านการเลือกรายการบันเทิงและกิจกรรมการพักผ่อน เป็นต้น

4. ทำหน้าที่สร้างให้เกิดกระบวนการทางสังคม (การขัดเกลา) ของสมาชิกในครอบครัว (socialization of children and other family members) กระบวนการสังคม (socializing) หมายถึง การเตรียมตัวให้สมาชิกเข้าสู่สังคมเป็นกระบวนการซึ่งเด็กค้นหาทักษะ (skill) ความรู้ (knowledge) และทัศนคติ (attitude) ที่จำเป็นในครอบครัวโดยการเตรียมสมาชิกเข้าสู่สังคมกระบวนการทางสังคม นอกจากจะได้รับอิทธิพลจากครอบครัวแล้ว ยังมีสถาบันการศึกษาศาสนาชาติการเมืองสื่อมวลชน สถาบันเหล่านี้ถือว่ามีอิทธิพลต่อการสร้างให้เกิดกระบวนการทางสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2540 :16) กล่าวว่าครอบครัวมีบทบาทในการสร้างความรู้สึกรักนึกคิดขึ้นมาในกรอบของครอบครัวก่อนโดยเด็กจะได้รับอิทธิพลจากบิดามารดาซึ่งเป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อเด็กโดยเฉพาะก่อนเด็กเข้าโรงเรียนเด็กจะพัฒนาค่านิยม (value) ความเชื่อ (belief) โดยมีบิดามารดาเป็นหลักบิดามารดามีอำนาจให้คุณต่อเด็กเมื่อเด็กทำดีและมีอำนาจให้โทษเมื่อเด็กทำผิด นอกจากนั้นบทบาทของบิดามารดาจากการวิจัยหลายเรื่องพบว่าบิดาและมารดามีบทบาทต่างกันในการส่งเสริมให้เด็กมีเจตคติที่ดีเช่นมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนอกจากนั้นการเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบเผด็จการจะให้ผลดี

งานของรัชนีกร เศรษฐ (อ้างถึงในปิ่นปักซ์ ดีหอม, 2543 :25) กล่าวว่าบทบาทหน้าที่ของสามีไทยที่เป็นชาวพุทธส่วนใหญ่มาจากคำสอนของพระพุทธเจ้าที่กล่าวว่าไว้ในเรื่องทศทั้ง 6 ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ของสามีไว้คือยกย่องไม่ดูหมิ่น วางตนเป็นหัวหน้า มอบความเป็นใหญ่ให้ภรรยาเป็นแม่บ้านควบคุมดูแล ผู้ปกครองในฐานะที่เป็นผู้ดูแลใกล้ชิดบุตรหลานมากที่สุดมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายจิตใจและความสามารถในการเรียนรู้ผู้ปกครองจึง

ควรมีบทบาทในการสนับสนุนผู้เรียนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตครอบครัวที่มีความรักความเข้าใจและความอบอุ่น ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียนให้โอกาสผู้เรียนได้สำรวจตนเอง

โธมัส เวย์น (2541 : 1) กล่าวว่าบ้านหรือครอบครัวเป็นสถาบันหลักสถาบันแรกที่มีความสำคัญในการวางรากฐานและหล่อหลอมลักษณะต่างๆของเด็กโดยครอบครัวมีบทบาทหน้าที่ในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงและมีบุคลิกภาพทางกายที่ดีนับเป็นสิ่งสำคัญมากต่อเด็กครอบครัวควรเข้าใจและเอาใจใส่ส่งเสริมพัฒนาการทางกายให้กับเด็ก พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรพูดคุยให้เด็กได้มีความรู้และเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและเรื่องเพศศึกษาด้วยซึ่งโดยปกติพ่อควรจะพูดคุยกับลูกเด็กชายและแม่ก็ควรได้พูดคุยกับลูกเด็กหญิงในเรื่องเหล่านี้จะช่วยทำให้เด็กลดความกังวลใจและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายได้อย่างเหมาะสม ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรงเช่นให้เด็กได้รับประทานอาหารที่เพียงพอและครบหมู่ส่งเสริมให้เขามีการออกกำลังกายและมีการพักผ่อนที่เพียงพอแนะนำให้เขารู้จักรักษาสุขอนามัย ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพทางกายอื่นๆ ของเด็กเช่นเรื่องของการแต่งกายการพัฒนาลักษณะท่าทางการพูดช่วยเหลือทางแก้ไขลักษณะทางกายที่ยังไม่น่าพอใจหรือบกพร่องอาทิพาเด็กที่มีฟันยื่นผิดปกติไปพบทันตแพทย์เพื่อการปรับปรุงให้ฟันมีลักษณะที่ดีขึ้นเป็นต้นการช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กมีบุคลิกภาพทางกายที่ดีจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับเด็กซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ด้วย พ่อแม่ผู้ปกครองควรรู้จักสังเกตและคอยให้คำปรึกษาเมื่อเด็กมีปัญหาหรือรู้สึกกังวลใจเกี่ยวกับลักษณะทางกายของตนเช่นเมื่อเด็กรู้สึกว่าตนมีปมด้อยเรื่องรูปร่างหน้าตาหรือลักษณะทางกายอื่นๆและเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้พ่อแม่ก็ควรพูดคุยให้เด็กมองหาสิ่งดี ๆ หรือปมเด่นอื่น ๆ ในตัวเขาและพัฒนาสิ่งดี ๆ ในด้านอื่น ๆ มาทดแทน

การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์อารมณ์เป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดความสุขและการประสบความสำเร็จในชีวิตของบุคคลผู้ที่ตกเป็นทาสอารมณ์หรือทำอะไรตามอารมณ์โดยควบคุมไม่ได้ย่อมก่อปัญหาในชีวิตและมีปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นช่วงเด็กเป็นช่วงที่มีอารมณ์รุนแรงเมื่อเทียบกับวัยอื่น ๆ เด็กยังไม่สามารถจะจัดการกับอารมณ์ได้ดีเท่ากับวัยผู้ใหญ่ครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาการทางอารมณ์ไปสู่การเป็นผู้ที่เข้าใจลักษณะอารมณ์ของตนและคนอื่นสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนได้อย่างเหมาะสมหรือที่เรียกว่ามีวุฒิภาวะทางอารมณ์นั่นเองซึ่งอาจทำได้ดังนี้

พ่อแม่ผู้ปกครองให้ความรักและความเข้าใจเป็นที่พึ่งทางใจให้กับเด็กเนื่องจากวัยนี้เป็นวัยที่ยังรู้สึกกังวลใจสับสนใจได้ง่ายมีอารมณ์รุนแรงเปลี่ยนแปลงได้ง่ายถ้าพ่อแม่มีแต่ความรักแต่ขาด

ความเข้าใจต่อเขาก็จะมีปัญหาต่อกันได้ง่ายเด็กเมื่อรู้สึกว่าคุณแม่ไม่เข้าใจเวลามีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นเขาก็อาจไประบายไปขอคำปรึกษาจากเพื่อนแทนซึ่งอาจนำมาสู่การแนะนำที่ผิดๆ ได้

พ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออกทางอารมณ์หรือการจัดการกับอารมณ์ของตนการสอนที่ดีที่สุดคือสอนด้วยการกระทำถ้าพ่อแม่ชอบแสดงอารมณ์โมโหจนเฉียวลูกก็จะซึมซับลักษณะอารมณ์และการแสดงออกทางอารมณ์ในลักษณะเช่นเดียวกัน

พ่อแม่ผู้ปกครองต้องคอยเตือนสติให้ได้รู้ถึงการแสดงออกทางอารมณ์ที่รุนแรงหรือไม่เหมาะสมและส่งเสริมให้เขารู้จักแสดงออกในทางที่สร้างสรรค์แทนการเตือนสติไม่ใช่การดูด่าว่ากล่าว แต่เป็นการสะท้อนสิ่งที่เขาทำว่าเป็นอย่างไรในขณะนั้นเพราะบางครั้งด้วยลักษณะอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้ไวและรุนแรงจนตัวเด็กเองก็ระงับหรือจัดการได้ไม่ทันเมื่อทำไปแล้วจึงมักจะเสียใจภายหลังได้ อารมณ์ใดๆ เมื่อเกิดขึ้นแล้วโดยเฉพาะอารมณ์ทางลบทั้งหลายหากไม่ได้ระบายออกก็จะเป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตได้แต่หากระบายออกแล้วสร้างความเดือนร้อนให้ตนเองหรือผู้อื่นก็จะยังเกิดผลเสียตามมาการหาวิธีระบายออกที่ไม่เป็นผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นเช่นโกรธใครสักคนแล้วเอาความโกรธไประบายออกด้วยการต่อยกระสอบทรายแทน เป็นต้น

พ่อแม่ผู้ปกครองใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูหรือการปกครองเขาด้วยวิธีแบบประชาธิปไตยนั้นคือพ่อแม่ต้องให้การยอมรับเอาใจใส่ให้ความรักความอบอุ่นเป็นกันเองใกล้ชิดกับลูกเด็กใช้เหตุผลในการสนับสนุนหรือห้ามปรามให้หรือมิให้เด็กกระทำการต่างๆ รวมทั้งมีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติซึ่งจากการประมวลผลการวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเยาวชนไทยของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนี้ส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดีรวมทั้งมีจิตลักษณะอื่นๆ ที่ดีด้วยเช่นมีความกล้าแสดงออกไม่ก้าวร้าวมีสัมมาคารวะมีระเบียบวินัย เป็นต้น

พ่อแม่ผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กรู้สึกถึงการมีคุณค่าของตนเองเช่นให้มีส่วนรับผิดชอบภาระกิจของครอบครัวให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องของครอบครัว เป็นต้นและไม่ตอกย้ำปมด้วยหรือข้อผิดพลาดของเขา

ส่งเสริมให้เด็กได้รับการตอบสนองความต้องการตามความเหมาะสมเช่นเมื่อเด็กต้องการออกไปเที่ยวกับเพื่อนหากไม่ใช่ว่าสิ่งเสียหายก็ควรให้โอกาสเขา

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมการส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาด้านสังคมที่เหมาะสมนั้นครอบครัวหรือบ้านอาจทำได้ดังนี้

ปลูกฝังความเข้าใจการปฏิบัติและความรู้สึกที่ดีต่อการสร้างสัมพันธ์ภาพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นเริ่มตั้งแต่ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวแต่ละคนควรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันรู้จักปรับตัวเข้าหากันให้เกียรติซึ่งกันและกันให้ความรักความเข้าใจต่อกัน

ส่งเสริมให้เขาได้รู้จักการแสดงพฤติกรรมหรือกิจกรรมมารยาทต่อบุคคลอื่นๆในสังคมให้เหมาะสมกับบทบาทและสถานภาพของแต่ละบุคคลเช่นการปฏิบัติตนต่อเพื่อนหรือเพื่อนต่างเพศ การปฏิบัติตนต่อผู้ใหญ่ เป็นต้น

ส่งเสริมให้เด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่นอย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนหรือกิจกรรมทางสังคมต่างๆการที่บุคคลจะปรับตัวทางสังคมได้ดีต้องเกิดจากการได้มีประสบการณ์ในแง่ของการต้องปรับตัวต่อผู้อื่นในรูปแบบต่างๆได้เรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมที่หลากหลาย

ช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาให้เด็กรู้จักจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลไม่ว่าจะเป็นการขัดแย้งกับเพื่อนเด็กด้วยกันหรือการขัดแย้งกับบุคคลวัยอื่นๆการขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอเมื่อคนเรามาอยู่ร่วมกันหรือทำงานร่วมกันเมื่อเกิดความขัดแย้งหากเรียนรู้ที่จะแก้ไขการขัดแย้งได้ก็จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การปรับตัวที่จะทำงานและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ดีขึ้น

การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาครอบครัวสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กได้ดังนี้

เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจความสามารถความถนัดของตนเองโดยส่งเสริมให้เด็กได้ทำหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่หลากหลายเด็กเป็นช่วงวัยที่เด็กจะต้องค้นพบตนเองให้ได้ว่ามีความถนัดหรือมีความสามารถด้านใดหากเด็กได้ทำในสิ่งที่มีความถนัดก็จะช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของตนได้มากกว่าการไปฝืนทำในสิ่งที่ไม่ถนัดซึ่งในแง่ของความสามารถทางสติปัญญานั้นการ์ดเนอร์ (Gardner, 1983 :123) ได้เสนอไว้ว่าบุคคลจะมีความสามารถทางสติปัญญาอยู่ทั้งหมด 7 ด้าน อันประกอบด้วยด้านภาษาด้านเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ด้านดนตรีด้านมิติสัมพันธ์ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายด้านการรู้เกี่ยวกับผู้อื่นและด้านการรู้เกี่ยวกับตนเองและแต่ละบุคคลจะมีความสามารถทางสติปัญญาเยี่ยมหรือเด่นในด้านใดด้านหนึ่งส่วนความสามารถด้านอื่น ๆ จะอยู่ในระดับเฉลี่ยของคนส่วนใหญ่เช่นบางคนอาจจะมีความสามารถทางเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์บางคนอาจจะเก่งด้านภาษาบางคนอาจจะเก่งด้านดนตรีบางคนอาจจะเก่งด้านการเล่นกีฬาหรือเต้นรำ เป็นต้นจึงเป็นมุมมองที่จะช่วยให้พ่อแม่ผู้ปกครองมองความสามารถทางสติปัญญาของเด็กให้กว้างขึ้นและช่วยส่งเสริมให้เขารู้ความสามารถที่เด่นของตนอันจะนำไปสู่การพัฒนาเด็กได้ดียิ่งขึ้น

ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้รู้จักคิดตัดสินใจหรือแก้ปัญหาด้วยตนเองให้เขารู้จักหาข้อมูลหาเหตุและผลของการตัดสินใจและการแก้ปัญหาต่างๆ

พ่อแม่รู้จักให้กำลังใจให้การสนับสนุนให้เขาใฝ่รู้ในเรื่องต่างๆไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้การทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ

ให้ความเข้าใจยอมรับและให้การสนับสนุนให้เด็กได้เลือกเรียนทำงานทำกิจกรรมต่างๆตามที่เขามีความถนัดมีความสามารถไม่บังคับไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมให้เขาเลือกในสิ่งที่พ่อแม่ชอบหรืออยากให้เรียนอยากให้ทำอันจะทำให้เขาทำหรือเรียนไม่ได้ดีเท่าที่ควรจะเป็นและทำให้เขาขาดโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของเขาอย่างเต็มที่

จากความหมายของบทบาทของสมาชิกในครอบครัวที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยขอสรุปดังนี้ว่าครอบครัวเป็นสถาบันหลักสถาบันแรกที่มีความสำคัญในการวางรากฐานและหล่อหลอมลักษณะต่างๆของบุตรโดยครอบครัวมีบทบาทหน้าที่ในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการของบุตรโดยที่บุตรจะได้รับอิทธิพลจากบิดามารดาในเรื่องของนิสัยค่านิยมการมองโลกหรือโลกทัศน์ซึ่งเป็นเรื่องของการรับรู้บุคลิกภาพทัศนคติโดยมีบิดามารดาเป็นแบบอย่างและบิดามารดายังมีอำนาจให้คุณต่อเด็กเมื่อเด็กทำดีและมีอำนาจให้โทษเมื่อเด็กทำไม่ดี

แนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัว ได้มีผู้ให้ความหมายไว้คือ

แมคอินไทร์ (Mcintyre อ้างถึงใน นพวรรณ หาญพล, 2542 : 15) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัวหรือความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอันเนื่องมาจากสมาชิกในครอบครัวซึ่งได้แก่บิดามารดาที่น้องมีความรักความผูกพันมีความใกล้ชิดสนิทสนมมีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดรวมกันการเอาใจใส่เลี้ยงดูกันทำให้เกิดแบบแผนของความรักความเข้าใจ ค่านิยมและการประพฤติปฏิบัติต่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในแต่ละครอบครัวรวมไปถึงเครือญาติในลำดับต่างๆประกอบด้วยการแสดงออกถึงลักษณะของสมาชิกในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกันการเห็นอกเห็นใจกันโดยเฉพาะถ้าสมาชิกคนใดมีความทุกข์หรือมีความสุขสมาชิกอื่นก็จะร่วมความรู้สึกนั้นด้วยตลอดจนเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นมีการปรึกษาหารือและตัดสินใจร่วมกันมีการร่วมกิจกรรมทั้งในครอบครัวและในสังคมนอกจากนี้สมาชิกในครอบครัวควรได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตเพื่อการดำรงรักษาไว้ซึ่งระบบของครอบครัวด้วย

พจนา ทรัพย์สกุลเจริญ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ให้ความหมายของความสัมพันธ์ในครอบครัวว่าหมายถึงความสัมพันธ์ตามบทบาทที่คนเรามีต่อสมาชิกในครอบครัวถ้าความสัมพันธ์มีลักษณะเป็นความปรองดองรักใคร่กลมเกลียวในครอบครัวก็นับว่าเป็นลักษณะสัมพันธภาพที่ดี

ผลการศึกษาพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติรวมต่อครอบครัวในเชิงบวก อยู่ร่วมกับบิดามารดา และญาติพี่น้อง มีเวลาอยู่ร่วมกันตั้งแต่ 5 ชั่วโมงร่วมกันขึ้นไป ได้รับประทานอาหารร่วมกับผู้ปกครอง วันละ 1 มื้อได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แต่ถ้าเป็นความขัดแย้งหรือมีความรู้สึกที่เป็นอริต่อกัน ถือว่าเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่ไม่ดีภายในครอบครัว

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ ทศนา ทองภักดี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัวไว้ว่าเป็นความผูกพันรักใคร่ความใกล้ชิดคุ้นเคยสนิทสนมกันระหว่างบิดามารดาและบุตรรวมตลอดถึงเครือญาติและบุคคลอื่นๆที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้นๆความผูกพันรักใคร่ในครอบครัวจึงเป็นรากฐานความสุขแห่งชีวิต

สปิลกา (Spilka :1996) กล่าวว่าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ซับซ้อนยุ่งยากต่อการอธิบายเป็นคำจำกัดความสั้นๆ ได้ตามปกติแล้วผู้คนจะเข้าใจว่าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลคือการมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องกันระหว่างบุคคล พบว่าบิดามารดามีอิทธิพลต่อพัฒนาการของบุตร

พรรชา หงษ์ภักดี (2544 : 85) ได้นิยามสัมพันธภาพในครอบครัวว่าหมายถึงลักษณะพฤติกรรมที่พ่อและ/หรือแม่ปฏิบัติต่อลูกพฤติกรรมที่ลูกปฏิบัติต่อพ่อและ/หรือแม่และพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกันสวนศรัทบัทิมพานิชพันธ์ (อ้างถึงในนวัตน์ศรีรัฐเพชร 2540 : 9) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพไว้ว่าหมายถึงความผูกพันรักใคร่ความสนิทสนมกลมเกลียวกันความคุ้นเคยใกล้ชิดซัดขันที่มีตรสัมพันธภาพเกิดจากการติดต่อกันระหว่างบุคคลสองคนซึ่งมีความหมายในใจบางอย่างร่วมกัน มีการสนทนาติดต่อกันใกล้ชิดกันสัมพันธภาพอันนี้อาจเป็นไปในทางที่ดีคือมิตรหรืออาจจะเป็นไปในทางที่ไม่ดีคือศัตรูก็ได้

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัวคือสัมพันธระหว่างบุคคลในครอบครัวซึ่งมีความผูกพันต่อกันด้วยสายสัมพันธ์อันลึกซึ้งทางสายเลือดเป็นเครื่องช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมีความรักใคร่สามัคคีสมัครสมานกลมเกลียวต่อกันในครอบครัว

ลักษณะของสัมพันธภาพในครอบครัว มีผู้ให้แนวคิดและทัศนะไว้ดังนี้

สัมพันธภาพระหว่างกันของบุคคลในครอบครัวถือเป็นความสัมพันธ์กันทางบทบาทคือสมาชิกที่มีความสัมพันธ์กันนั้นไม่มีโอกาสเลือกที่จะสัมพันธ์กันพรรชา หงษ์ภักดี (2540 : 5-7) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงสัมพันธภาพในครอบครัวไว้ดังนี้

การพักผ่อนร่วมกันในครอบครัวหมายถึงการที่พ่อแม่และลูกได้มีกิจกรรมร่วมกันในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เรื่องราวต่างๆ หมายถึงการที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เกี่ยวกับทุกขุสขุความลับในเรื่องต่างๆของพ่อแม่เช่นปัญหาการเงินปัญหาการงาน เป็นต้น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

หมายถึงการที่บุตรหลานได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆภายในบ้าน เช่นการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ภายในบ้าน การเห็นชอบของพ่อแม่หมายถึงพฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกในลักษณะของการเห็นด้วยกับการกระทำและความคิดเห็นของลูกเช่นการไม่ปฏิเสธข้อเสนอนะข้อคิดเห็นหรือการกระทำต่าง ๆ ของบุตร

ความรักความห่วงใยของพ่อแม่หมายถึงพฤติกรรมของพ่อแม่ที่ลูกรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงความรักความห่วงใยของพ่อแม่เช่นการช่วยเหลือคลายปัญหาต่างๆการให้ความเป็นกันเองกับลูกความไว้วางใจของพ่อแม่หมายถึงพฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงความไว้วางใจในตัวลูกว่าสามารถปฏิบัติตนเองได้อย่างเหมาะสมสามารถช่วยเหลือตัวเองได้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

การที่พ่อแม่เห็นด้วยกับกิจกรรมของเพื่อนๆของลูกหมายถึงพฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงการเห็นด้วยกับการที่ลูกไปมีกิจกรรมกับเพื่อนๆโดยที่ไม่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคหรือแสดงออกถึงความไม่ไว้วางใจในการไปร่วมกิจกรรม

การที่บุตรยอมรับเกณฑ์มาตรฐานของพ่อแม่หมายถึงการที่ลูกแสดงพฤติกรรมยอมรับมาตรฐานพฤติกรรมและมาตรฐานการดำรงชีวิตของพ่อแม่เช่นเห็นด้วยกับความคิดเห็นของพ่อแม่ในด้านการเรียนการทำงานค่านิยมทัศนคติและยินยอมกระทำตามเกณฑ์ที่พ่อแม่กำหนดด้วยความยินดี ความรักและความเคารพของลูกที่มีต่อพ่อแม่หมายถึงพฤติกรรมของลูกที่แสดงต่อพ่อแม่ซึ่งเป็นการแสดงถึงความรักความเคารพต่อพ่อแม่โดยการเชื่อฟังพ่อแม่ไม่ขัดใจไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ การไม่มีข้อกำหนดมากเกินไปหมายถึงการที่พ่อแม่ไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นการกำหนดหรือจำกัดความประพฤติของลูกมากเกินไป การไม่เข้มงวดในระเบียบวินัยเช่นการลงโทษอย่างรุนแรงการไม่ยึดหยุ่นในระเบียบวินัยการ บังคับให้ลูกปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดโดยไม่คำนึงถึงความพร้อม

การไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไปหมายถึงพฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกอย่างไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไปหรือไม่แสดงพฤติกรรมต่างๆเสมือนหนึ่งลูกไม่มีความสามารถดูแลตนเองได้เหมือนลูกเป็นเด็กเล็ก ๆ

การที่พ่อแม่ไม่ค่อยย้ำเตือนถึงความสำเร็จมากเกินไปหมายถึงพ่อแม่ไม่เคยมีย้ำเตือนหรือรบเร้าให้ลูกได้รับความสำเร็จในการทำงานมากเกินไปเช่นไม่เคยมีย้ำเตือนให้ลูกกระทำสิ่งต่างๆมากเกินไปการยินดีให้กำลังใจเพื่อความสำเร็จหมายถึงการที่พ่อแม่ให้กำลังใจส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ลูกประสบความสำเร็จในการทำงานทั้งการกระทำและด้วยคำ-พูดกันบ้างไม่มากก็น้อยถ้ามีความรักอยู่ก็อภัยกันได้ยกโทษให้ในครอบครัวที่บุตรความกลมเกลียวของพ่อแม่หมายถึงพฤติกรรมที่

พ่อแม่กระทำต่อกันในลักษณะที่ไม่มี ความขัดแย้งซึ่งกันและกัน มีความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่กัน มีความรักใคร่สามัคคีด้วยที่ด้วยอาศัยกัน

โกเกิล (Gicle อ้างถึงใน นพวรรณ หาญพล, 2535 : 15-16) กล่าวถึงลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวว่าควรประกอบด้วย 4 ลักษณะดังนี้ คือ การเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวทั้งทางร่างกายโดยการดูแลเมื่อเจ็บป่วยหรือช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวันและด้านจิตใจโดยมีความรู้สึกรวมทั้งความรู้สึกดีใจ ผิดหวังเสียใจกับสมาชิกอื่นในครอบครัวรวมทั้งระดับประคองส่งเสริมให้เกิดความสุขในครอบครัว การบริหารการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว โดยภายในครอบครัวควรจะมีการวางแผนเกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายของครอบครัวเพื่อที่จะสามารถเอื้อประโยชน์ให้กับสมาชิกให้มากที่สุดและควรมีการแบ่งหน้าที่เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวอันจะนำไปสู่ความผูกพันของสมาชิกด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวสังคมนวมถึงการมีส่วนร่วมทางศาสนา กล่าวคือ ครอบครัวเป็นระบบหนึ่งภายในสังคม สมาชิกแต่ละคนมีความสัมพันธ์กันทั้งในครอบครัวและระบบสังคมอื่นด้วย โดยเฉพาะสถาบันทางศาสนาอันเป็นสิ่งแสดงออกถึงความเกี่ยวข้องกันทางวัฒนธรรม การอยู่ภายใต้กฎระเบียบทางสังคม หมายถึง การเคารพกฎหมายบ้านเมืองและดำรงวัฒนธรรมของกลุ่ม

นอกจากนั้น สายสุรี จุติกุล (2537 :13-14) และ ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานนท์ (2537 : 29-38) ได้รวบรวมแนวความคิดของนักจิตวิทยาชาวต่างประเทศในเรื่องสัมพันธภาพและความรักในครอบครัวไว้ว่า คนเราจะต้องมีความรักและความอบอุ่นระหว่างกันและกัน ในครอบครัวที่มีความสัมพันธภาพที่ดีจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงความรักและความผูกพันกันในลักษณะต่อไปนี้

ต้องเอาใจใส่ดูแลและเอื้ออาทรต่อกัน การเอาใจใส่ในมรณนี้ หมายถึง การดูแลสุขภาพของกันและกัน อาหารการกินการเล่าเรียนของบุตร ความสะอาด การใช้จ่ายเงินทอง การเดินทางไปทำงานหรือไปโรงเรียน ความทุกข์และความสุขที่ต้องการระบายเป็นต้น

ต้องรู้จักคนที่รักเราเรามีภรรยาต้องรู้จักและเข้าใจกันได้ดี สำหรับบุตรบิดาก็ต้องเข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับบุตรอุปนิสัยบุตรรู้ว่าบุตรชอบหรือไม่ชอบอะไรจุดเด่นจุดด้อยเป็นอย่างไร ทุกคนในครอบครัวจะต้องปรับความรู้จักซึ่งกันและกันเพื่อช่วยให้มีการตอบสนองที่ดีต่อกันและกัน

ต้องเคารพซึ่งกันและกันในที่นี้ หมายถึง การเคารพทำจากใจ การเคารพในลักษณะนี้มีพฤติกรรมแสดงออกได้หลายอย่าง เช่น การฟังกันการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน การเกรงใจกันนี้รู้สึกว่ามีคุณค่าและจะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีขึ้นต้องมีความรับผิดชอบ การมีความรับผิดชอบ หมายถึง การยอมรับความผิดหรือความชอบ การไม่รับผิดชอบของบิดามารดาและความไม่ถูกต้อง การป็นต้นแบบที่ไม่ดีก็เป็นการแสดงความไม่รับผิดชอบละเลยหรือ

ละเมิดสิทธิของเด็ก สิทธิของบิดามารดา สิทธิของผู้สูงอายุหรือผู้พิการ ก็เป็นการไม่รับผิดชอบมีบุตรแล้วไม่เลี้ยง มีบิดามารดาสูงอายุแล้วไม่เลี้ยงเป็นต้น

ต้องมีการไว้วางใจกันเป็นรากฐานที่ทำให้เกิดสัมพันธภาพในครอบครัว ความไว้วางใจควรมีต่อกันทั้งทางกายและทางใจจะช่วยให้คนในครอบครัวมีความสบายไร้กังวลหรือความกลัวเป็นที่พึ่งพาได้ ครอบครัวใดที่ไม่ได้สร้างรากฐานที่ดีในเรื่องของความไว้วางใจ บุคลิกภาพของผู้เยาว์ในครอบครัวอยู่ในสภาพของการขาดความไว้วางใจ อาจนำไปสู่ภาวะของการเป็นคนก้าวร้าวเก็บกดหรือมีปมด้อย

ต้องให้กำลังใจกันและกันการให้กำลังใจก็คือการ ให้พลังแก่สมาชิกในครอบครัว ให้ดำเนินชีวิตไปอย่างมีความสุขการให้กำลังใจอาจเป็นคำพูดและท่าทางที่ให้การสนับสนุนชมเชยเมื่อทำสิ่งที่ถูกต้องแนะแนวทางในการหาทางออกเมื่อมีปัญหาไม่ดูว่าหรือกล่าวโทษว่าเป็นความผิดต้องให้อภัยกันและกัน สมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วยกันหลายคน

ต้องมีการกระทบกระทั่งกันบ้างไม่มากก็น้อย ถ้ามีความรักอยู่ก็อภัยกันได้ยกโทษให้ในครอบครัวที่บุตรประพฤติผิด บิดามารดาก็ไม่ควรจะจดจำความผิดนั้นและนำไปต่อว่าบุตรในโอกาสต่อไปเพราะเมื่อบุตรได้ฟังความผิดของตนอยู่เสมอก็จะเกิดความโกรธ ความไม่สบายใจและอาจนึกไปว่าบิดามารดาไม่รักตน

ต้องรู้จักสื่อสารในครอบครัว ควรจะใช้ปิยะวาจาระหว่างสามีภรรยาบิดามารดากับบุตรการสื่อสารอาจจะมีทั้งรูปแบบที่ใช้ภาษาท่าทาง ภาษาพูด การเขียน ฯลฯ การดำเนินกันก็ทำได้แต่ควรเป็นคำดำเนินที่ใช้ถ้อยคำที่น่าฟัง

ต้องใช้เวลาอยู่ด้วยกันอย่างมีคุณค่าและคุณภาพ สมาชิกในครอบครัวควรรหาเวลาอยู่ด้วยกัน ถามไถ่สารทุกข์สุกดิบระหว่างกัน ช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่มีกิจกรรมร่วมกัน เช่น ไปเที่ยวทางไกล ไปเที่ยวสวนสาธารณะ รับประทานอาหารร่วมกัน ไปเยี่ยมญาติเป็นต้น

ต้องมีการปรับตัวตามภาวะที่เปลี่ยนแปลงของบุคคลในครอบครัวสภาวะของครอบครัวและสภาวะของสมาชิกมิได้อยู่นิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตัวอย่าง เช่น บุตรที่เกิดใหม่เป็นทารกที่จะเติบโตและมีพัฒนาการตามวัยอันเหมาะสม บิดามารดาจะต้องปรับตัวตามความเปลี่ยนแปลงของบุตร ตัวของเด็กเองก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัย ดังนั้นสมาชิกในครอบครัวจะต้องตระหนักในเรื่องความเปลี่ยนแปลงนี้และปรับตัวตามความเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ในฐานที่ตัวเองเปลี่ยนแปลงไปและปรับตัวในฐานะที่จะต้องสัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลงของคนอื่น

ต้องรู้จักภาระหน้าที่ในครอบครัวและช่วยเหลือซึ่งกันและกันและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวต่างคนต่างมีบทบาทและหน้าที่ ทั้งบทบาทหน้าที่ต่อตนเองและต่อสมาชิกในครอบครัว

ซึ่งบทบาทและหน้าที่เหล่านี้เกิดจากความคาดหวังของตนเองและความคาดหวังของแต่ละคนในครอบครัว ดังนั้นสมาชิกในครอบครัวจะต้องตกลงกันให้ดีกว่าเรื่องต่าง ๆ ที่จะบริหารครอบครัวให้เป็นปกติสุขนั้นเป็นเรื่องของใครในสัดส่วนอย่างไรร่วมกันอย่างไร

มีความใกล้ชิดทางสัมผัสการสัมผัส เช่น การกอดกัน โอบกั้นบ้าง เกี้ยวแชนหรือหอมแก้มกันในครอบครัวเป็นการแสดงความรัก ความอบอุ่นตามธรรมชาติของตนการแสดงออกควรกระทำกันในครอบครัวระหว่างคนใกล้ชิดและแสดงความใกล้ชิดจริง ๆ เช่นเมื่อบุตรเล็กๆ เป็นทารกบิดามารดาก็ควรเอามาอกตมาจูบเพื่อแสดงความรักและให้ความอบอุ่นและเพิ่มความมั่นใจให้แก่บุตร แต่เมื่อบุตรโตขึ้นก็อาจจะห่างไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับลักษณะของสัมพันธภาพในครอบครัวและสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวสามารถสรุปได้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัวประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรมต่อไปนี้

การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน หมายถึง การมีเวลาพูดคุยกันสามารถพูดคุยกันอย่างเป็นกันเองเข้าใจกันและเปิดเผยร่วมรับรู้เรื่องราวความรู้สึกของกันและกันโดยไม่ต้องปกปิด ความผูกพันและการสนับสนุนระหว่างกัน หมายถึง การพักผ่อนร่วมกัน ความเห็นอกเห็นใจกันและแสดงความห่วงใยในสวัสดิการของกันและกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักส่งเสริมและแบ่งเบาความทุกข์ของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่ทอดทิ้ง ความเชื่อถือและชื่นชมคุณค่าของกันและกัน หมายถึง การมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติ ไม่หวาดระแวงกันเองไม่ละเมิดในสิทธิของแต่ละคน มีความพึงพอใจชื่นชมและศรัทธาเลื่อมใส ความสอดคล้องในการปฏิบัติต่อกัน หมายถึง การยอมรับในความคิดเห็นยอมรับกฎเกณฑ์มาตรฐานของบุคคลในครอบครัวไม่เข้มงวดในระเบียบวินัยและข้อกำหนดมากเกินไป

องค์ประกอบของสัมพันธภาพในครอบครัว มีผู้ให้แนวคิดและทัศนะไว้ดังนี้

เวียส์ (Weiss อ้างถึงในจิวรรณ แก้วพรหม, 2540 : 45) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีว่าควรประกอบด้วยปัจจัยต่อไปนี้คือ ความใกล้ชิดสนิทสนมทำให้บุคคลมีความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัยซึ่งบุคคลในครอบครัวมักมีให้กัน การมีส่วนร่วมในสังคมเป็นการแสดงถึงการมีส่วนร่วมระหว่างบุคคลกับบุคคลอื่นมีส่วนร่วมในความเป็นครอบครัวเดียวกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ข่าวสารความคิดความชื่นชมซึ่งกันและกัน พฤติกรรมในการดูแลรับผิดชอบเช่นบิดามารดาดูแลบุตรที่เจ็บป่วยบุตรวัยผู้ใหญ่ดูแลบิดามารดาที่สูงอายุผู้ที่แข็งแรงกว่าดูแลผู้ที่อ่อนแอกว่าเป็นต้น การยอมรับซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความสามารถกระทำการต่างๆตามความเหมาะสมการยอมรับจะทำให้ผู้ได้รับเกิดความมั่นใจ การช่วยเหลือเป็นการแบ่งปันกันเรื่องต่างๆซึ่งบุคคลที่มีความสัมพันธ์จะมีให้แก่กัน

จรรยา สุวรรทัต (2540 : 32) เสนอว่า สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวสามารถจำแนกได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาหรือบิดามารดาสามีภรรยาที่มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันร่วมมือร่วมใจกันช่วยเหลือเกื้อกูลตลอดจนรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในครอบครัวร่วมกันย่อมทำให้ครอบครัวนั้นมีความสุขมั่นคงและดำรงอยู่ต่อไป

สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตรสืบเนื่องมาจากสัมพันธภาพระหว่างสามีและภรรยา เพราะเมื่อมีการให้กำเนิดบุตรความสัมพันธ์ในครอบครัวก็เพิ่มขึ้นความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรก็จะดีถ้าบิดามารดาได้ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน

ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องซึ่งสัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้องจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ในครอบครัวซึ่งประกอบด้วยความรักความเข้าใจความยุติธรรมสิ่งเหล่านี้ก็จะทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพี่น้องได้

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทุกๆคนในครอบครัวครอบครัวเดียวความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวคือความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา มารดากับบุตรบิดากับบุตรและพี่น้อง ส่วนความสัมพันธ์ในครอบครัวขยายจะมีสมาชิกของครอบครัวเพิ่มมากขึ้นความสัมพันธ์ภายในครอบครัวก็ย่อมแตกต่างกันออกไป

สุทธิรา น้อยเจริญ (2541 : 21) สรุปว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครัวเรือนเดียวกันในที่นี้หมายถึงบุตรหลานกับผู้สูงอายุซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบดังนี้คือ

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวร่วมกัน

การสื่อสาร (communication) แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

มีการยอมรับซึ่งกันและกัน

ไม่มีการขัดแย้งบาดหมางกัน

มีการช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน

มีความรักใคร่ผูกพันทางอารมณ์ต่อกัน

ถ้าสัมพันธภาพเป็นไปตามองค์ประกอบนี้แสดงว่าครอบครัวมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับผู้สูงอายุเป็นไปในทางดี แต่ถ้าสัมพันธภาพเป็นไปในทางตรงข้ามแสดงว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นไปในทางที่ไม่ดี

ฉวีวรรณ แก้วพรหม (2542 : 13) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวไว้ว่าประกอบด้วยปัจจัยความใกล้ชิดสนิทสนมทำให้บุคคลมีความรักความอบอุ่นปลอดภัยซึ่งบุคคลในครอบครัวมักมีให้แก่กัน การมีส่วนร่วมในสังคมเป็นการแสดงถึงการมีส่วนร่วมระหว่างบุคคลกับ

บุคคลอื่นมีส่วนร่วมในความเป็นครอบครัวเดียวกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ข่าวสารความคิดความชื่นชมซึ่งกันและกัน พฤติกรรมในการดูแลรับผิดชอบเช่นบิดามารดาดูแลบุตรที่เจ็บป่วยบุตรดูแลบิดามารดาที่เจ็บป่วยหรือดูแลผู้สูงอายุผู้ที่มีแข็งแรงกว่าดูแลผู้ที่ย่อนแอกว่าเป็นต้นการยอมรับซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความสามารถกระทำต่าง ๆ ตามความเหมาะสมการยอมรับจะทำให้ผู้ได้รับการยอมรับนั้นเกิดความมั่นใจการช่วยเหลือเป็นการช่วยเหลือแบ่งปันกันในเรื่องต่างๆซึ่งบุคคลที่มีความสัมพันธ์จะมีให้แก่กัน

ผู้วิจัยขอสรุปความสัมพันธ์ในครอบครัวตามแนวคิดนี้หมายถึงมนุษย์ที่มีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเริ่มตั้งแต่ครอบครัวซึ่งเป็นกลุ่มแรกที่คนเรามีส่วนร่วมเป็นสมาชิก ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอันเนื่องมาจากสมาชิกในครอบครัวอันได้แก่บิดามารดาพี่น้องได้ให้ความรักความผูกพันความใกล้ชิดสนิทสนมมีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดร่วมกันการเอาใจใส่เลี้ยงดูกันมีค่านิยมและการประพฤติปฏิบัติต่อกันช่วยเหลือเกื้อกูลกันในแต่ละครอบครัวและรวมไปถึงเครือญาติในลำดับต่าง ๆ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธ์ภาพในครอบครัว

เวียส (อ้างถึงในจิววรรณ แก้วพรหม 2542 : 45) เห็นว่าสัมพันธ์ภาพที่ดีในกลุ่มสังคมประกอบด้วย ความใกล้ชิดสนิทสนมทำให้บุคคลมีความรู้รอบรู้ปลอดภัยซึ่งบุคคลในครอบครัวควรให้แก่กัน การมีส่วนร่วมในสังคมเป็นการแสดงถึงการมีส่วนร่วมระหว่างบุคคลกับบุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการเป็นครอบครัวเดียวกันทำให้มีการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ข่าวสารความคิดการชื่นชมซึ่งกันและกัน พฤติกรรมการดูแลรับผิดชอบเช่นบิดามารดาดูแลบุตรที่ยังเล็กบุตรวัยผู้ใหญ่ดูแลบิดามารดาที่สูงอายุและผู้ที่มีแข็งแรงกว่าต้องดูแลผู้ที่ย่อนแอกว่า การยอมรับซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความสามารถกระทำต่าง ๆ ตามความเหมาะสมซึ่งบทบาทนี้อาจเป็นบทบาทในครอบครัวหรืออาชีพการยอมรับทำให้ผู้ได้รับเกิดความมั่นใจการช่วยเหลือเป็นการช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกันในเรื่องต่างๆบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันย่อมต้องมีการพึ่งพิงในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน

รัฐพร ปุญญนิรันดร์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้สรุปปัจจัยที่มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจสังคมในครอบครัวกล่าวคือครอบครัวใดที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจไม่ขัดสนย่อมนำมาซึ่งความสงบสุขในครอบครัวเกิดความกลมเกลียวสมัครสมานกันในครอบครัว การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวตลอดจนสามารถปฏิบัติภารกิจให้สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ของตนเองทั้งบิดามารดาและบุตรก็จะนำไปสู่การมีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว การรู้จักลักษณะธรรมชาติและความต้องการมูลฐานของบิดามารดาและบุตรที่พยายามเข้าใจในลักษณะธรรมชาติของการเจริญเติบโตและมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือบุตรเมื่อ

เกิดปัญหาย่อมมีส่วนร่วมช่วยสร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีได้ ความคงเส้นคงวาของบิดามารดาในการวางระเบียบวินัยปัจจุบันนี้ นับว่ามีอิทธิพลมากต่อบรรยากาศในครอบครัว โดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งมีความอดทนน้อยต่อการไม่คงเส้นคงวาของบิดามารดาซึ่งเป็นต้นเหตุให้เกิดความคลอนแคลนในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร

อัมเบอร์สัน (Umberson 1996 : 664) กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลที่สำคัญที่สุดต่อครอบครัวคือสายสัมพันธ์อันดีระหว่างบิดามารดาและบุตรมีความรักความอบอุ่นต่อกันและภายในครอบครัวต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมีเวลาที่มีความอดทนมีการสร้างความผูกพันที่กระชับและมั่นคง มีความเข้าใจต่อกันและกันสัมพันธ์ภาพในครอบครัวจะมั่นคงได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้สัมพันธ์ภาพในครอบครัวจะต้องยั่งยืนและขยายใหญ่ บุตรควรมีความสัมพันธ์ต่อบิดามารดา สังคมจะยกย่องครอบครัวที่มีสัมพันธ์ภาพที่ดี ครอบครัวที่มีสัมพันธ์ภาพที่ดีสมาชิกในครอบครัวจะเกิดความรู้สึก มีคุณค่าและเจตคติที่ดีต่อสังคม ความผูกพันระหว่างบิดามารดาและบุตรต้องมีความเกี่ยวข้องกันตลอดเวลา

จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวแล้วข้างต้นในส่วนของความหมายลักษณะองค์ประกอบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัว สามารถสรุปได้ว่าสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัวที่ดีจะเป็นพื้นฐานขั้นสูงของครอบครัวที่จะส่งผลต่อสังคมโดยสมาชิกในครอบครัวมีความรักความผูกพันซึ่งกันและกันมีการช่วยเหลือห่วงใยอาหารต่อกันซึ่งจะก่อให้เกิดความสุขภายในครอบครัวการที่ครอบครัวมีสายสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวการให้ความรักความอบอุ่นต่อกันและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อการสร้างความผูกพันที่กระชับและมั่นคงและมีความเข้าใจที่ดีต่อกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวจะทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความรู้สึกมีคุณค่าและเจตคติที่ดีต่อสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดให้การศึกษาตลอดชีวิตเป็นแนวทางหลักในการดำเนินการจัดการศึกษาของไทยเพราะกระแสสังคมทั่วโลกได้มีความสนใจในการศึกษาตลอดชีวิต วัฒนธรรมการเรียนรู้ เพื่อสร้างสังคมการเรียนรู้ (Learning Society) และสังคมแห่งความรู้ (Knowledge Based Society) (สอนอง 2544 : 1) การศึกษาตลอดชีวิตมีมาคู่กับมนุษยทุกศาสนา ความเชื่อ ปราชญ์หลายท่านสนับสนุนหลักการนี้เป็นอย่างดี ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ระบุไว้ในมาตรา 8 การจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก ดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 6)

จากนิยามของครอบครัวและการศึกษาตลอดชีวิตเห็นได้ชัดว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างแยกออกไม่ได้ในมาตรา 11 ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ 2542 ได้กล่าวถึงครอบครัวว่า "บิดามารดา ผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตร หรือ บุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตาม มาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากภาคบังคับตาม ความพร้อมของครอบครัว" (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 8) และมาตรา 12, 14, 29 ได้สนับสนุนการให้ ครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตด้วย

อย่างไรก็ตาม ครอบครัวบางกลุ่มสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษตลอดชีวิตให้กับ เด็กและคนในครอบครัวได้ แต่ก็ยังมีครอบครัวบางส่วนที่ประสบปัญหา ไม่สามารถจัดกิจกรรม การศึกษาเพื่อตอบสนองตาม พ.ร.บ. ได้

แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทนี้ได้มีนักวิชาการในศาสตร์ต่างๆ เช่น นักมานุษยวิทยา นักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา ได้ใช้แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท (role concept) ศึกษาพฤติกรรมของ สมาชิก แต่ละคนในสังคมโดยมองว่าตัวบุคคลในฐานะเป็นสมาชิกในสังคมการปฏิสัมพันธ์หรือ เกี่ยวข้องกับสังคมเป็นลักษณะสำคัญของบทบาทที่บุคคลแสดงอยู่และเราไม่มีทางเลือกเลยที่จะไม่ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพื่อให้สังคมก้าวไปสู่สังคมที่บุคคลส่วนใหญ่ปรารถนาตั้งนั้นสมาชิก ทุกคนในสังคมจึงควรเรียนรู้บทบาทของกันและกันว่าเมื่อไรเวลาไหนและที่ใดบุคคลควรจะแสดง บทบาทอย่างไรจึงจะเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายการเข้าใจทฤษฎีบทบาทจะทำให้ สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของมนุษย์ได้ในเรื่องของบทบาทนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำ จำกัดความรวมทั้งแนวความคิดไว้ดังนี้

รัฐพร ปุญญนิรันดร์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้เสนอเพิ่มเติมว่าเมื่อบุคคลได้ดำรงตำแหน่ง ใดตำแหน่งหนึ่งแล้วก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ (interaction) กับผู้อื่นดังนั้นบทบาทจึง เป็นสิ่งที่ติดตามมากับตำแหน่งอันเป็นเครื่องหมายกำหนดการดำรงตำแหน่งนั้นและยังได้จำแนก ลักษณะของบทบาทไว้ 3 ประการดังต่อไปนี้

บทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทตามอุดมคติ (prescribed or ideal role) เป็นบทบาทที่ กำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งเอาไว้อย่างแน่นอนและชัดเจน

บทบาทที่ควรกระทำ (ought-to-be role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำตาม หน้าที่นั้นซึ่งอาจเป็นบทบาทที่กำหนดไว้ทุกประการหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของแต่ละ บุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

บทบาทที่กระทำจริง (performed role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงๆตามความเชื่อ ความคาดหวังความกดดันตลอดจนโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่งนั้น

อุทัย หิรัญโต (2540 : 197) เห็นว่าบทบาทเป็นหน้าที่ (function) หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมาย (expected behavior) ของบุคคลแต่ละคนในสังคมเดียวกันและณรงค์เส็งประชา (2530 : 9) เห็นว่าบทบาทคือพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพซึ่งถูกกำหนดและถูกคาดหมายจากสังคมเช่นเป็นครูต้องสอนนักเรียนเป็นทหารต้องป้องกันประเทศชาติ เป็นต้น

นอกจากนั้นจำนง อติวิฒนสิทธิ์และคนอื่น ๆ (2547 : 45) กล่าวว่าบทบาทเป็นสิ่งที่คู่กับสถานภาพสถานภาพเป็นโครงสร้างของสังคมที่เป็นนามธรรมที่อยู่ในความคิดความเข้าใจร่วมกันของสังคมส่วนบทบาทเป็นพฤติกรรมที่เห็นได้เป็นการกระทำของบุคคลตามสถานภาพที่ตนดำรงอยู่โดยได้แยกลักษณะของบทบาทเป็น 3 ประการดังต่อไปนี้

บทบาทในอุดมคติ (ideal role) เป็นบทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมายหรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเป็นแบบฉบับสมบูรณ์ซึ่งผู้มีสถานภาพหนึ่งควรกระทำแต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นก็ได้

บทบาทตามที่บุคคลเข้าใจ (perceived role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นๆ ที่คาดคิดด้วยตัวเองว่าควรเป็นอย่างไรทั้งนี้เกี่ยวข้องกับทัศนคติค่านิยมบุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

บทบาทที่แสดงออกจริง (actual or enacted role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริงซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้า ขณะนั้นด้วยสถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมเช่นการกอดกันของกลุ่มต่าง ๆ และบทบาทที่กระทำจริงอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้

จากการจำแนกบทบาททำให้สามารถสรุปลักษณะของบทบาทได้ 3 ประการด้วยกันคือ

- 1) บทบาทที่กำหนดไว้ (prescribed role)
- 2) บทบาทที่คาดหวัง (perceived role)
- 3) บทบาทที่กระทำจริง (actual role)

กล่าวโดยสรุปบทบาทเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ การแสดงออกของบทบาทมีลักษณะอย่างไรนั้นขึ้นกับสถานภาพของบุคคลนั้นเช่นตำแหน่งหน้าที่บุคคลจะแสดงบทบาทตามที่คาดหวังไว้อย่างไรนั้นเกี่ยวข้องกับทัศนคติค่านิยมบุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งบุคคลอาจแสดงบทบาทออกมาไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็ได้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ควรนำแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทมาประยุกต์ใช้ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษาในครอบครัวซึ่งอาจหมายถึงบทบาทที่เกิดขึ้นจริงในการส่งเสริมการศึกษาของบุตร

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนประถมศึกษา เป็นสถาบันการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง ในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา การละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชน เป็นการมองข้ามทรัพยากรที่สำคัญที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานของโรงเรียนไปอย่างน่าเสียดาย และบางทีอาจจะก่อให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนได้ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากการที่โรงเรียนประถมศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นทำให้กล่าวได้ว่า นอกจากเป็นสถาบันการศึกษาแล้ว โรงเรียนยังมีลักษณะเป็นสถาบันทางสังคมระดับท้องถิ่นอีกด้วย การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จึงเป็นสิ่งจำเป็น และมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียน การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญโดยสรุป ดังนี้

เป็นการบริหารงานที่ช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนเป็นไปได้โดยสะดวก เป็นการบริหารงานที่ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการบริหารงานที่ช่วยให้ โรงเรียนสามารถนำประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้

เป็นการบริหารงานที่ช่วยให้เข้าใจสภาพความต้องการและปัญหาของชุมชนเพื่อประกอบในการพิจารณากำหนดนโยบายของโรงเรียน

เป็นการบริหารงานที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน อันจะเป็นการช่วยพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง

เป็นการบริหารงานที่ส่งเสริมในเรื่องการอยู่ร่วมกัน และการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในสังคม

เป็นการบริหารงานที่มีส่วนสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยราชการอื่น เช่น กรมการปกครอง กรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น อันจะเป็นผลดีต่อทางราชการ

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่จัดอยู่ในกลุ่มงาน 5 งานที่เป็นงานสนับสนุนงานวิชาการ ผลจากการประชุมระดมความคิดของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ว่า โดยทั่วไปแล้วงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 6 แต่ในโรงเรียนขนาดเล็กในชนบททางไกล

อาจมีความสำคัญอยู่ในลำดับที่ 5 และผู้บริหารควรใช้เวลาในการบริหารงานด้านนี้โดยเฉลี่ย สัปดาห์ละ 2 – 4 ชั่วโมง แล้วแต่ขนาด สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยทั่วไปแล้ว ดำเนินไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียน อันจะช่วยให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือและความสะดวกในการดำเนินงาน

เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชน คือ บุคคล วัสดุและสิ่งแวดลอม เพื่อการดำเนินการของโรงเรียนได้

เพื่อให้โรงเรียนได้รับความสนับสนุนและช่วยเหลือจากชุมชน ทั้งด้านการเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียน

เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือชุมชนทางด้านวิชาการและอื่น ๆ อันจะเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง

เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานหลักของโรงเรียน คือ งานวิชาการบรรลุเป้าหมาย ได้สะดวก

เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน อันจะทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

เพื่อป้องกัน หรือแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนที่อาจเกิดขึ้นโดยเป็นผลกระทบจากชุมชน

ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ 2 ทาง คือ ทั้งโรงเรียนและชุมชนมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเกี่ยวพันอยู่กับการดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนสามารถแสดงบทบาทของการให้และการรับความร่วมมือการสนับสนุน และความช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่ โดยทั่วไปแล้วงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีขอบข่ายครอบคลุมงานทั้ง 5 รายการ ดังต่อไปนี้

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้สะดวกยิ่งขึ้น ในข่ายนานนี้อาจพิจารณาจากกิจกรรมต่อไปนี้

การประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน การทำจุดสาร หรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ จัดป้ายประกาศ เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน การพบปะเยี่ยมเยียนในวาระที่เหมาะสม

การให้บริการแก่ชุมชน หมายถึง การให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ ได้แก่ การให้บริการทางวิชาการให้คำแนะนำ หรือการปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน ให้บริการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์

การร่วมกิจกรรมของชุมชน หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถ และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ กิจกรรมในสายงานนี้ที่โรงเรียนควรปฏิบัติมีหลายอย่าง ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น เช่น กิจกรรมทางศาสนา เข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ร่วมงานอื่น ๆ ของท้องถิ่น หรือของบุคคลตามวาระอันควร

การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน หมายถึง การเปิดโอกาสเชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ได้แก่ การเชิญประชาชนมาร่วมในกิจกรรมงานวันเด็กวันแม่หรือวันสำคัญอื่นๆ ของโรงเรียน การเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็นวิทยากรในโรงเรียนให้บุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน โดยการช่วยเหลือด้านแรงงาน หรือวัสดุอุปกรณ์

การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกลุ่มและชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่น การตอบปัญหา ชิงทุนการศึกษา การแข่งขัน หรือ การประกวดต่าง ๆ การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมศิษย์เก่า หรือสมาคมครูและผู้ปกครอง

บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการบริหารงานด้านนี้ ผู้บริหารควรมีบทบาทหน้าที่ตามขอบข่ายงาน โดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

ศึกษาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยละเอียด ในด้านโครงสร้างทางวัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากร สภาพปัญหา เจตคติ และความเชื่อถือต่างๆ เพื่อให้โรงเรียนสามารถวางแผนปฏิบัติงาน ด้านนี้ต้องมีประสิทธิภาพรับผิดชอบในการจัดให้มีการวางแผนดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากร สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานตามแผน จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึงโดยใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ จัดให้มีการเยี่ยมเยียนชุมชนเพื่อรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงาน รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ในขอบข่ายของงาน ตลอดถึงการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน จัดให้มีการให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนสามารถทำได้ เลือกบุคคลในชุมชน และแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการศึกษาของโรงเรียน และส่งเสริม สนับสนุนให้คณะกรรมการศึกษา ได้แสดงบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้มากที่สุด โดยให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น คือ บุคคล วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้มากที่สุด

ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด คือ บทบาทหน้าที่โดยทั่วไปของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งอาจกล่าวได้โดยสรุปดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ ที่จะต้องจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจดีและช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานโรงเรียน อันจะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 2 ประวัติและความเป็นมา

โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เริ่มเปิดเรียนเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2497 เป็นโรงเรียนประชาบาลของชุมชน โดยใช้มัสยิดกุฎमानบ้านไร่เป็นสถานที่เรียน มีนายศิริ สมสวัสดิ์ เป็นครูใหญ่คนแรก ต่อมาจำนวนนักเรียนมากขึ้น สถานที่เรียนเดิมคับแคบไม่พอกับจำนวนนักเรียน ในปี พ.ศ. 2515 นายสอาด อาดัม นางทับทิม อาดัม นางพลอย คำทองสุข จึงได้บริจาคที่ดินจำนวน 7 ไร่ 3 งาน ให้เป็นสถานที่ก่อสร้างอาคารเรียนและได้รับงบประมาณในการก่อสร้างอาคาร 017 จำนวน 1 หลัง 2 ชั้น 10 ห้องเรียน

พ.ศ.2524 ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน 017 จำนวน 1 หลัง 2 ชั้น 6 ห้องเรียน

พ.ศ.2526 ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ขนาดกว้าง 10 เมตร ยาว 15 เมตร และบ้านพักครู 1 หลัง

พ.ศ.2544 ได้รับงบประมาณก่อสร้างห้องสุขา(สปข.603) จำนวน 4 ที่

พ.ศ.2545 ได้รับงบประมาณก่อสร้างห้องสุขา(สปข.603) จำนวน 2 ที่

พ.ศ.2547 ได้รับงบประมาณจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธง สร้างอาคารเรียนอนุบาล จำนวน 8 ห้องเรียน

พ.ศ.2548 ได้ดำเนินการทอดผ้าป่าสามัคคีเพื่อนำรายได้สร้างห้องคอมพิวเตอร์
จำนวน 1 ห้อง 20 เครื่อง

และเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2497 ทางราชการได้แต่งตั้ง นายศิริ สมสวัสดิ์ มาดำรง
ตำแหน่งครูใหญ่คนแรก และหน้าที่ควบคุมการก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบดังกล่าว
จนเสร็จ เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2522 และทางการได้ตั้งชื่อโรงเรียนว่า "โรงเรียนสุเหว่าบ้านไร่"
ซึ่งโรงเรียนได้เปิดทำการสอนตามหลักสูตรระดับประถมศึกษาเป็นครั้งแรกเมื่อ
วันที่ 1 พฤษภาคม 2497 ปีการศึกษา 2497

สภาพทั่วไป

โรงเรียนสุเหว่าบ้านไร่ เป็นโรงเรียนประถมศึกษา ตั้งอยู่เลขที่ 4/6 หมู่ที่ 2 ตำบลบางเสาะง
อำเภอบางเสาะง จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเขตพื้นที่บริการ 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 2
และหมู่ 17 มีจำนวนนักเรียน 625 คน จำนวนข้าราชการ ครู 14 คน มีครูอัตราจ้าง 3 คน และ
ครูพี่เลี้ยง 2 คน นักการภารโรง จำนวน 1 คน

วิสัยทัศน์

ภายในปี 2552 นักเรียนโรงเรียนสุเหว่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรปราการ เขต 2 มีคุณธรรม จริยธรรม เรียนดี มีวินัย มีสุขภาพดี และมีสุขภาพแข็งแรง

คำขวัญโรงเรียน วิชาการเด่นเน้นคุณธรรม

ปรัชญาโรงเรียน เรียนรู้ตลอดชีวิต

พันธกิจ

1. ปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและมาตรฐาน
2. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. เร่งรัดการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพทางการศึกษา
4. จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สีประจำโรงเรียน สีม่วงและสีฟ้า

สีม่วง หมายถึง ความมุ่งมั่นในการศึกษา

สีฟ้า หมายถึง ความกว้างไกล สดใส สร้างสรรค์

เป้าหมาย

1. เด็กปฐมวัย(4-5ปี)ได้รับการพัฒนาและการเตรียมความพร้อมให้มีคุณลักษณะตามวัย
2. เด็กวัยการศึกษาภาคบังคับทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องจนจบการศึกษาบังคับ มีโอกาสได้ศึกษาต่อจนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและเลือกที่จะเรียนต่อ หรือประกอบอาชีพได้
3. ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนา มีขวัญกำลังใจ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. โรงเรียนจัดการบริหาร และจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

โครงสร้างหลักสูตร

โรงเรียนสุเหว่าบ้านไร่ ได้ใช้หลักสูตรแกนกลางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ มีจำนวนชั่วโมงที่ให้นักเรียนได้เรียนปีละ 1,200 ชั่วโมง และหลักสูตรท้องถิ่นที่โรงเรียนได้จัดทำเพิ่มเติมจากการสอบถามความคิดเห็นของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และการประชุมระดมความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนพบว่า

โอกาส

การที่โรงเรียนตั้งอยู่ในบริเวณชุมชน และใกล้แหล่งนิคมอุตสาหกรรม ทำให้มีปริมาณนักเรียนสมัครเข้าเรียนเพิ่มขึ้นทุกปีการศึกษา นักเรียนที่ศึกษาจบจากโรงเรียนมีทางเลือกในการประกอบอาชีพหลากหลาย สถานประกอบการและบุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมให้นักเรียนหาประสบการณ์ตรงได้ด้วยตนเอง หรือในรูปของหมู่คณะ วิทยากรท้องถิ่นที่สืบทอดอาชีพทางการเกษตร อย่างชัดเจน เช่น ปลูกผลไม้ ไข่เค็ม เป็นต้น ยังมีความทันสมัยของการสื่อสารให้บริการนักเรียน มีการคมนาคมสะดวก สาธารณูปโภคครบครัน ทั้งไฟฟ้า และน้ำประปา โรงพยาบาล มีระบบการบริหารส่วนท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรม และเชื้อประโยชน์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

อุปสรรค

ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนเป็นชุมชนอิสลามประชากร 80 % นับถือศาสนาอิสลาม นักเรียนนับถือศาสนาอิสลาม ประมาณ 60 % ที่เหลือนับถือศาสนาพุทธ และเนื่องจากโรงเรียนอยู่ใกล้แหล่งนิคมอุตสาหกรรม ทำให้บางครั้งมีผู้ปกครองที่มาจากต่างจังหวัดได้มาทำงานในโรงงาน

ทำให้เกิดการย้ายเด็กเข้าและออกกลางเทอมค่อนข้างมากทำให้การเรียนของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ค่อนข้างต่ำและประกอบกับผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ มีการศึกษาน้อย รายได้ต่อเดือนค่อนข้างต่ำ ค่าครองชีพไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ก่อให้เกิดปัญหาครอบครัว

จุดแข็ง

ภายในโรงเรียนบนเนื้อที่ 7 ไร่ 3 ตารางวา มีสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพและวิชาการ ภายใต้การบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานชัดเจน เป็นรูปธรรม มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอตลอดจนตระหนักในภาระหน้าที่ รับผิดชอบ และจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ ความสามารถของนักเรียนตามความสมัครใจ

จุดอ่อน

นักเรียนขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน และความพร้อมในการเรียน ตลอดจนคำนิยมคุณธรรมในการอยู่ร่วมกัน ระดับพื้นที่ในโรงเรียนต่ำมาก อาคารเรียนอยู่ในสภาพเก่า สภาพอาคารทรุดโทรมเพราะใช้มานาน ระบบสาธารณูปโภคในโรงเรียน เช่น ไฟฟ้า น้ำดื่ม น้ำใช้ และการบริการจากร้านค้าในโรงอาหารควรได้รับการดูแล ปรับปรุงแก้ไข บุคลากรในโรงเรียนมีภาระหน้าที่มากมายหลายอย่าง ขาดความคล่องตัวในการทำงานและปฏิบัติหน้าที่การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ โดยโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ มีครู จำนวน 14 คน พนักงานราชการ 3 คนและครูจ้างสอนจำนวน 2 คน ซึ่งโรงเรียนยังขาดอัตรากำลัง ประมาณ 12 คน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูมีภาระหน้าที่ในการสอนค่อนข้างมาก จากการตรวจสุขภาพประจำปีที่โรงเรียนสมุทรพิทยาคม พบว่าร้อยละ 40 มีปัญหาด้านสุขภาพ

ในการปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนได้ดำเนินการบริหารโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) มีการประชุมผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง / ทุกระดับชั้น เพื่อรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานและปัญหา อุปสรรคของโรงเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อช่วยกันแก้ไขและพัฒนาโรงเรียน โดยในการประชุมผู้ปกครองแต่ละครั้ง จะมีเอกสารรายงานความก้าวหน้า และพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนให้ผู้ปกครองทราบ ซึ่งได้รับความพึงพอใจจากผู้ปกครองอย่างยิ่ง โรงเรียนได้จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยกำหนดให้ครูที่ปรึกษา 1 คนรับผิดชอบนักเรียน 30 คน มีกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อช่วยเหลือ แก้ไข และพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไป

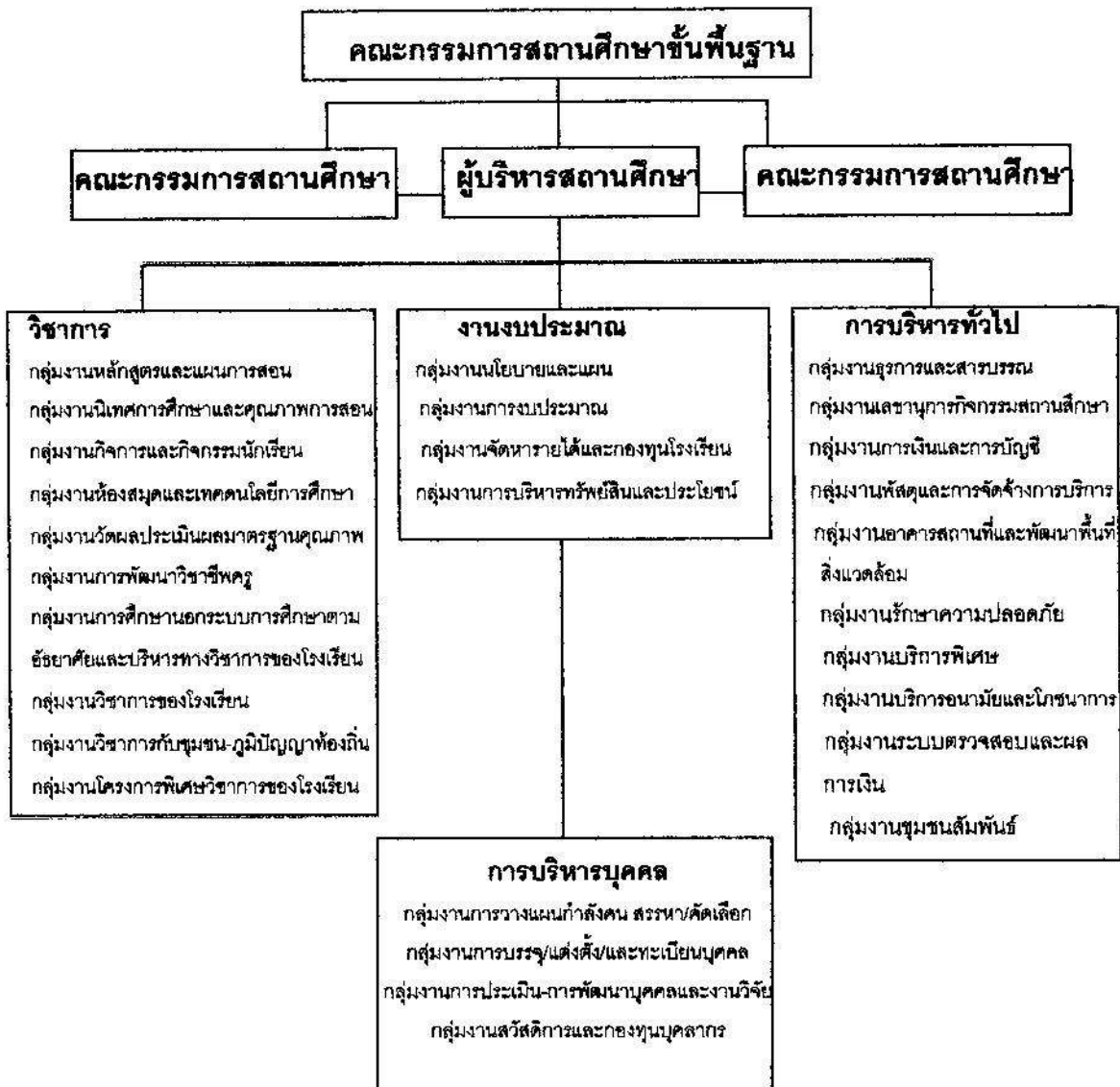
สภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่จะเห็นว่า ได้มีการพัฒนาต่อเนื่องในทุกด้าน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพของบุคลากรและนักเรียนของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับระบบสนับสนุนการเรียนรู้อของฝ่ายวิชาการในงานอนามัยโรงเรียนและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในงานส่งเสริมสุขภาพนักเรียนของฝ่ายบุคคล ซึ่งระบบงานเหล่านี้มีความสัมพันธ์ในทางปฏิบัติเชิงประจักษ์ จะทำให้เกิดการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การบริหารงานโรงเรียน

โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ (2550 : 8) ได้แบ่งการบริหารงานของโรงเรียน ออกเป็น 4 งาน คือ

1. งานวิชาการ
2. งานบุคลากร
3. งานงบประมาณ
4. งานบริหารทั่วไป

โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่

แผนภูมิที่ 1 การบริหารงานโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่

ที่มา : โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่, 2550 : 8

ความหมายของการบริหารโรงเรียน

การบริหารโรงเรียน เป็นการดำเนินการ การควบคุม การจัดการเกี่ยวกับเรื่องในโรงเรียนซึ่ง เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ครู นักเรียน หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์ กิจกรรม และการบริการต่างๆ การบริหารโรงเรียนเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรในโรงเรียน ที่ต้องร่วมกันดำเนินงานของโรงเรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายสนองตอบ ความต้องการของชุมชนและสังคม และเกิดประโยชน์สูงสุด ต่อนักเรียน

นักการศึกษา ได้ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนดังนี้

สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง (2542 : 235) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็น การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกด้าน เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือ มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีชีวิตที่ สงบสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและประเทศชาติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544ก : 8) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของ ผู้บริหารที่ต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ ขั้นตอนต่างๆ ในการบริหารอย่างมีระบบ โดยใช้ศาสตร์และ ศิลป์ในการดำเนินงาน และนำเอาเทคนิควิธีการกระบวนการบริหารที่เหมาะสม มาใช้ให้เกิด ประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่าการบริหารโรงเรียนหมายถึงการดำเนินงานใน โรงเรียนทุกๆ ด้านของผู้บริหารโดยใช้กระบวนการ วิธีการ และเทคนิคต่างๆ เพื่อให้นักเรียนบรรลุตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน

ในการบริหารโรงเรียนมีนักการศึกษา ได้ให้แนวคิดในการบริหารโรงเรียนไว้หลายท่านดังนี้ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2541 : 40) ให้แนวคิดว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นการ จัดการเพื่อเสริมความพร้อมให้กับโรงเรียนในด้านต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนตาม สภาพปัญหาที่ประสบอยู่ ซึ่งความสำเร็จของการบริหารการศึกษาพิจารณาได้จากผลที่เกิดต่อการ พัฒนาของเด็กและการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

ชาญชัย อาจิณสมอาจารย์ (2542 : 8) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาหมายถึง การทำงาน ร่วมกัน การช่วยให้ตระหนักในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา การให้บริการแก่สังคม เป็น เรื่องเกี่ยวข้องกับบุคคลได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครองและประชาชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่าง บุคคลเหล่านี้ และให้การใช้ทรัพยากรได้ประโยชน์สำหรับการศึกษามากที่สุด บรรลุวัตถุประสงค์โดย

ผ่านวิธีการของการจัดองค์กร การสั่งการ การอำนวยความสะดวก และการปรับปรุงการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

เทียน ทองแก้ว (2545 : 37) ให้แนวคิดว่าการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องพัฒนาภาวะผู้นำให้มีความสามารถในการเป็นผู้บริหารอยู่ในระดับสูงและมีรูปแบบที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดการจูงใจให้มีวิสัยทัศน์ในองค์กรการวางแผนกลยุทธ์ และปัจจัยต่างๆ

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนเป็นการร่วมมือกันทำงาน ของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษาให้มากที่สุด ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้าน ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะคิด ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ สามารถบริหารโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

ขอบข่ายของการบริหารงานในโรงเรียน

การบริหารงานวิชาการ มีผู้ให้ความรู้ไว้หลายท่าน ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ เป็นหลักที่สำคัญที่สุดในการบริหารโรงเรียน คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพิจารณาได้จากความสำเร็จของงานวิชาการ มีผู้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545 : 3) กล่าวถึงความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง งานควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรม การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การประเมินมาตรฐานการศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ และประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยจัดกิจกรรมทุกอย่างทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารการศึกษา

รุจิรี ภูสาระและจันทราณี สงวนนาม (2545 : 56) การบริหารงานวิชาการ หมายถึงการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก : 33) ให้แนวคิดว่างานวิชาการเป็นหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

จากข้อความดังกล่าวพอสรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึงการบริหารสถานศึกษา โดยใช้กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน การปรับปรุงส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นสำคัญจึงถือเป็นงานหลักของโรงเรียน

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างมีระบบและต่อเนื่อง เพราะบุคคลเป็นพลังสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลว เนื่องจากบุคคลมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะ การกระทำและที่สำคัญที่สุดคือบุคคลมีความรู้สึกนึกคิด นักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความคิดเกี่ยวกับการบริหารบุคคล สรุปได้ดังนี้

ชาญชัย อาจิณสมจาร (2542 : 114) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การกระทำหน้าที่ และการตัดสินใจเกี่ยวกับบุคลากร จากวัตถุประสงค์ของสถาบัน รวมทั้งคุณสมบัติและปริมาณกำลังคนที่ต้องการ การสรรหา การเลือกสรร การแนะนำเบื้องต้น ค่าตอบแทน การพัฒนาความมั่นคงปลอดภัยและการมีส่วนร่วม ซึ่งมีผลกระทบต้องงบประมาณ การดำรงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ขององค์กร นอกจากนี้ยังต้องอาศัยความคิด การวางแผน ตลอดจนความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544 : 9) ให้ความหมายของการบริหารบุคคลไว้ว่า การบริหารบุคคลหมายถึง การบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อใช้คนให้เหมาะสมกับงาน ตามวัตถุประสงค์และความต้องการของหน่วยงาน โดยหน่วยงานสามารถดึงดูด อนุรักษ์และพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถพึงพอใจที่จะอยู่ปฏิบัติงานกับหน่วยงานให้นานที่สุดเท่าที่หน่วยงานต้องการ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานสามารถกระทำภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามความมุ่งหมายของหน่วยงาน

สมคิด บางโม (2544 : 174) ได้ให้ความหมายของการบริหารบุคคลไว้ว่า การบริหารบุคคลหมายถึง การให้ทรัพยากรมนุษย์ขององค์การให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้การบริหารองค์การบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ ขอบข่ายของการบริหารงานบุคคลจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด บุคคลขององค์การมีขวัญดีและตั้งใจทำงานอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องบริหารโดยใช้ระบบคุณธรรม หรือระบบความดีซึ่งยึดหลัก 4 ประการได้แก่ หลักการเสมอภาค หลักความสามารถ หลักความมั่นคง และหลักความเป็นกลางทางการเมือง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 51) ให้แนวคิดว่าการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญ ที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของ สถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านบริหารบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าทาง วิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการบริหารและ จัดการเกี่ยวกับบุคคลในการที่จะเลือกสรรคนดีมีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงานและความ ต้องการขององค์การ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพบุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ตรงตามเป้าหมายขององค์การ

ความสำคัญของการบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลของโรงเรียน เป็นภารกิจที่ สำคัญของผู้บริหาร ที่จะบริหารจัดการให้การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนมีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพซึ่งมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารงานบุคคลคือ

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 6) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงาน บุคคลว่า การบริหารงานบุคคลเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ทางการบริหาร มีความจำเป็นต้องเรียนรู้วิชานี้ให้มีความลึกซึ้ง และนำไปใช้ให้เกิดทักษะในการ บริหาร เพราะจะเป็นผลต่อความสำเร็จของงานเป็นอย่างยิ่ง

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2542 : 109) ได้กล่าวถึง การบริหารงานบุคคลไว้ว่า เป็นการช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยนำเอาวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด รู้จักสรรหาและเลือกบุคคลเข้าทำงานอย่างเหมาะสม ทั้งรู้จัก กระตุ้นให้เขาเหล่านั้นเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยความเอาใจและเกิดความพึงพอใจในงาน นั้น ๆ

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าการบริหารงานบุคคลมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ ของผู้บริหาร ที่จะบริหารงานให้มีประสิทธิผลเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย คือ โรงเรียน ผู้บริหารและ ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงตัวนักเรียน

ขอบข่ายการบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน มีขอบข่ายครอบคลุม ตั้งแต่การกำหนดความต้องการบุคคลกับโรงเรียน มีผู้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้

สมาน รังสิโยกฤษฏ์ (2540 : 2) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล โดยทั่วไปควร ประกอบด้วย การวางแผนนโยบาย การกำหนดตำแหน่ง การออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับ

บุคคล การวางแผนกำลังคน การกำหนดตำแหน่ง การกำหนดเงินเดือน การสรรหาบุคคล การบรรจุแต่งตั้ง การจัดทำทะเบียนประวัติ การพัฒนาบุคคล การประเมินผลการปฏิบัติงานและการพิจารณาความดีความชอบ วินัยและการดำเนินการตามระเบียบวินัย การจัดสวัสดิการ และประโยชน์เกื้อกูลการให้ออกจากงาน และบำเหน็จบำนาญ

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 : 33 – 34) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลัง
2. การกำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การเกลี่ยอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ได้แก่ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการและการเตรียมความพร้อม การพัฒนาอย่างเข้ม
5. การย้ายข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา
6. การเปลี่ยนแปลงสถานภาพวิชาชีพ
7. เงินเดือนและค่าตอบแทน
8. การเลื่อนขั้นเงินเดือน
9. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
10. การลาศึกษาต่อ
11. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
12. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
13. มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
14. การส่งเสริมวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
15. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำผิดวินัยร้ายแรง และการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ที่ไม่กระทำความผิดไม่ร้ายแรง
16. การสั่งพักราชการการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
17. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
18. การอุทธรณ์
19. การร้องทุกข์

20. การออกจากราชการ
21. การขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตวิชาชีพ
22. งานทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
23. งานยกเว้นคุณสมบัตินิติ
24. งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
25. งานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ก : 51 – 63) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารการศึกษาไว้

5 ด้านพอสรุปได้ คือการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ

จากขอบข่ายการบริหารงานบุคคลดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าการบริหารงานบุคคลเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับงาน 5 ด้านคือ การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ

จะเห็นได้ว่า การบริหารงานบุคคลเป้าหมายสำคัญคือ การสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีความเหมาะสมตรงกับความต้องการของหน่วยงานผู้บริหารจะต้องมีความรอบรู้ในการดำรงรักษาพัฒนาบุคลากรให้มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะเกิดความผูกพันกับหน่วยงาน ตั้งใจทำงานให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การบริหารการเงิน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การบริหารบัญชี และการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส งานงบประมาณ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายไว้ว่า เป็นบัญชีหรือจำนวนเงินที่กำหนดไว้เป็นรายรับหรือรายจ่าย (ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 : 202)

ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์ (2528 : 7) ให้ความหมายงบประมาณว่าเป็นแผนงานที่ครอบคลุมทุกๆ ขั้นตอน และลักษณะของการปฏิบัติงานสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่งที่กำหนดแน่นอนลงไป ดังนั้นงบประมาณจึงเป็นการแสดงออกอย่างเป็นทางการถึงนโยบาย แผนงาน วัตถุประสงค์และ เป้าหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยผู้บริหารระดับสูง

สรุปการบริหารงานงบประมาณ หมายถึงแนวทางหรือแผนการดำเนินงานสำหรับผู้ปฏิบัติในการดำเนินงานนั้นๆ โดยให้เสียค่าใช้จ่ายให้น้อยที่สุดและสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานนอกจากนี้งบประมาณยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อีกด้วย

งานบริหารทั่วไป หมายถึงการดำเนินธุรการ งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การดูแลอาคารสถานที่ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลและสารสนเทศ งานบริการสาธารณะ

พิชัย เสงี่ยมจิต (2542 : 65-95) กล่าวถึงขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักเรียนว่า มี 4 งาน คือ เกี่ยวกับการควบคุม เกี่ยวับสวัสดิการ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม และเกี่ยวกับการสอน

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528 : 136 -139) กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหลายฝ่ายอาจเกิดปัญหาขึ้น ซึ่งเกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคล

พนัส หันนาคินทร์ (2526 : 237) กล่าวว่า งานธุรการถึงแม้จะไม่ได้เป็นหัวใจของการดำเนินงานโรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติจะมีความยิ่งใหญ่กว่าในแง่ที่เป็นหน่วยบริการแก่ฝ่ายปฏิบัติการสอน และยิ่งกว่านั้นความผิดพลาดในการดำเนินงานด้านธุรการยังเป็นที่ประจักษ์ชัดยิ่งกว่าด้านการสอนและด้านการสนับสนุนการสอน

สรุปการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้บริหารและครูประถมศึกษาร่วมกันดำเนินตามภาระหน้าที่ ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้หรือตามนโยบายทุกระดับ เพื่อให้การบริการการศึกษาแก่เยาวชน ชุมชน เกิดการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ และสร้างเจตคติ ค่านิยมต่างๆ ให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติต่อไป

การบริหารการจัดในโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่

โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ มีการบริหารจัดการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

1. งานวิชาการ จัดให้มีหัวหน้าช่วงชั้น หัวหน้าสาระ งานพัฒนาหลักสูตรงานวิจัย งานวัดประเมินผล งานพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน งานประกันคุณภาพ ประกอบด้วยงานต่างๆ ดังนี้

1.1 การบริหารหลักสูตร

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.3 การวัดผลประเมินผล และเทียบโอน

- 1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
- 1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 1.10 ส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการให้แก่ประชาชน
- 1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 1.12 ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ

สถาบันที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงานบุคคล มีการวางแผนอัตรากำลัง การสรรหาบุคลากร พัฒนาบุคลากร ชีวัญกำลังใจ การรักษาวินัย การออกจากราชการ ประกอบด้วยงานต่างๆ ดังนี้

- 2.1 การวางแผนอัตรากำลัง
- 2.2 การสรรหา บรรจุ แต่งตั้ง
- 2.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 2.4 วินัยและการรักษาวินัย
- 2.5 การออกตรวจราชการ

3. การบริหารงานงบประมาณ จัดทำแผนของงบประมาณ จัดสรรงบประมาณ จัดซื้อจัดจ้าง พัสดุครุภัณฑ์ การเงินการบัญชี การระดมทรัพยากร ประกอบด้วยงานต่างๆ ดังนี้

- 3.1 การจัดทำงบประมาณ
- 3.2 การจัดสรรงบประมาณ
- 3.3 การตรวจติดตามประเมินผลและรายงานผล
- 3.4 การใช้จ่ายเงิน
- 3.5 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 3.6 การบริหารการเงิน
- 3.7 การบริหารบัญชี
- 3.8 การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

4. การบริหารทั่วไป มีงานธุรการ สัมภาษณ์นักเรียน การรับนักเรียน การควบคุมภายใน ข้อมูลสารสนเทศ งานดูแลสถานที่ งานสนับสนุนวิชาการ งานประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วยงานต่างๆ ดังนี้

- 4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.3 งานข้อมูลสารสนเทศ
- 4.4 การประสานงานและการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.5 การจัดระบบบริหาร และการพัฒนาองค์กร
- 4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4.7 งานส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร บริหารทั่วไป
- 4.8 การดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม
- 4.9 การจัดทำสำเนาผู้เรียน
- 4.10 การรับนักเรียน
- 4.11 การส่งเสริมประสานงาน การศึกษา ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
- 4.12 การส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน
- 4.13 การประชาสัมพันธ์ การศึกษา
- 4.14 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่ และหน่วยงานอื่น
- 4.15 การจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.16 งานบริการสาธารณะ
- 4.17 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

การปกครอง

โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ เป็นโรงเรียนประถมศึกษา ตั้งอยู่เลขที่ 4/6 หมู่ที่ 2 หมู่ ตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในเขตดูแลรับผิดชอบและเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธง มีระยะทางระหว่างโรงเรียนถึงองค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ประมาณ 10 กิโลเมตร

ลักษณะทางสังคม ภาษา ศาสนา วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ตั้งอยู่ บ้านสุเหร่าบ้านไร่ ลักษณะทางสังคม โดยทั่วไปเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีประชากรประมาณ 5,000 คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียนเป็นโรงงาน บ้านจัดสรรค์ ห้างเช่า อาชีพหลักของชุมชน คือรับจ้างทำงานในโรงงาน ดังนั้นจึงมีนักเรียนย้ายเข้า

ย้ายออกอยู่ตลอดเวลาประชากรส่วนใหญ่จะนับถือ นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 50 นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 50 ที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเพดั้งเดิมคือชุมชนอิสลาม มีลักษณะครอบครัวขยาย บ้านพักอาศัยของประชาชนส่วนใหญ่ปลูกอยู่ริมถนนและริมลำคลอง ซึ่งมีคลองสายหลักสำคัญ 1 ลำคลอง และ มีถนนเทพารักษ์ผ่านหน้าโรงเรียน ทำให้สะดวกต่อการคมนาคมหรือการติดต่อกับภายนอกและด้วยสภาพของพื้นที่ของชุมชนมีโรงงานอุตสาหกรรม จึงมีแรงงานแฝงอพยพเข้ามาหางานทำหรือรับจ้างในชุมชนมาก ในส่วนของแรงงานในชุมชนนั้นเป็นแรงงานที่มาจากต่างจังหวัด ภาษาหลักที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร คือ ภาษากลาง ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ แต่เนื่องจากในชุมชนไม่มีวัด ดังนั้นการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมทางศาสนา ชุมชนจึงอาศัยวัดบางบ่อ ซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนออกไปประมาณ 3 - 5 กิโลเมตร เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมต่างๆ เช่น เวียนเทียน เป็นต้น ถ้าเป็นพิธีทางศาสนาอิสลามก็จะไปทำพิธีที่มัสยิด ดังนั้นขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งดั้งเดิมของอิสลามที่ทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เช่น ประเพณีโกนจุก พิธีออกบวชของศาสนาอิสลาม เป็นต้น ในส่วนสิ่งแวดล้อมภายในเขตบริการ โดยทั่วไปนั้น เนื่องจากชุมชนเกษตรกรรมและประชาชนใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยพืชสด) เป็นส่วนมาก "เกษตรกรรมแบบธรรมชาติ" จึงไม่ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ แต่จะมีปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดจากการทางโรงงานจะปล่อยควันเสียจากโรงงานออกมาทำให้มีกลิ่นเหม็นมาก ประชาชน และปัญหาด้านฝุ่นละอองที่เกิดจากรถแล่นบนถนน จึงมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของนักเรียนและบุคลากร ทำให้ป่วยเป็นโรคภูมิแพ้หรือระบบทางเดินหายใจ ส่วนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนการปลูกป่า ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับ และประการสำคัญประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือดูแลบำรุงรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน

การคมนาคมและการขนส่ง

การคมนาคมทางบก ที่มาสามารถเข้าถึงโรงเรียนโดยจุดเริ่มต้นที่ถนนเทพารักษ์ ประมาณ 25 กิโลเมตรที่ 25 เลี้ยวซ้ายเข้ามาทางซอยโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่

การคมนาคมทางน้ำ ที่สามารถเข้าถึงโรงเรียนโดยมีจุดเริ่มต้นที่อำเภอบางบ่อ ไปตามเส้นทางคลองสำโรงผ่านหลังโรงเรียนและต้องเดินเท้าขึ้นมาประมาณ 500 เมตร

สาธารณูปโภค

ไฟฟ้า ประชาชนมีไฟฟ้าใช้คิดเป็นร้อยละ 100 ของครัวเรือน และอยู่ในเขตบริการของไฟฟ้านครหลวงเขตอำเภอบางเสาธง

น้ำประปา ชุมชน สุเหว่าบ้านไร่ ยังไม่มีระบบการจ่ายน้ำของการประปานครหลวงเข้าถึงแต่ประชาชนทุกครัวเรือนใช้น้ำบาดาลของหมู่บ้านเป็นหลัก รองลงมาคือ แหล่งน้ำธรรมชาติในลำคลอง และใช้น้ำฝนสำหรับการอุปโภค โดยแต่ละครัวเรือนมีแหล่งเก็บน้ำสำรองไว้เพื่ออุปโภคบริโภคตลอดปี

โทรศัพท์ ประชาชนมีโทรศัพท์ใช้คิดเป็นร้อยละ 75 ของประชากร และอยู่ในเขตบริการของอำเภอบางเสาธง

การสาธารณสุข

มีสถานบริการสุขภาพสำหรับประชาชนในชุมชน จำนวน 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลบางบ่อและสถานีอนามัยตำบลบางเสาธง หมู่ 8 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตั้งห่างจากโรงเรียนประมาณ 7 กิโลเมตร

สถานภาพการศึกษา

โรงเรียนสุเหว่าบ้านไร่ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาให้บริการด้านการศึกษาแก่เด็ก/เยาวชนที่อยู่ในเขตบริการ 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ 2 ตำบลบางเสาธงและหมู่ 17 ตำบลบางเสาธง จัดการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับอนุบาล 1 - 2 (4 - 5 ขวบ) เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ คิดเป็นร้อยละ 100 และระดับการศึกษาภาคบังคับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ยึดหลักด้านเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระการเรียนรู้ มาตรฐานเรียนรู้ กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระการเรียนรู้ มาตรฐานเรียนรู้ แต่ละกลุ่มสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นช่วงชั้นละ 3 ปี จัดเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นคนไทยไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมายด้วย

การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม

การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียน สำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้กับตนเอง และความสัมพันธ์กับตนเองในสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมทั้งความรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่อง การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิ ปัญญา ความรู้ทักษะทางด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษาเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้ และทักษะด้านการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการ เสนอผลงานการค้นคว้า และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่าง ต่อเนื่องผลสมผลสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งความสามารถในการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาสถานที่ และสามารถเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ได้ทุกระบบการศึกษาทุก

อนึ่ง เพื่อให้การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ สถานศึกษาต้องมีการประสานสัมพันธ์ และร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการยังจำเป็นต้องสนับสนุน ส่งเสริมด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษาให้อบรมหลักสูตรและกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นสากล ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการจะได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือการใช้หลักสูตรให้ประชาชน ทั่วไป ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีความเข้าใจและรับทราบบทบาทของตนในการพัฒนาตนเองและสังคม

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศจึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนา และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตัวเอง มีวินัยในตัวเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความอันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาลิ่งแวดล้อม

9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งนำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม
โครงสร้าง

เพื่อให้จัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการจรรยาและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาจึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ การเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม

1.1 ภาษาไทย

1.2 คณิตศาสตร์

1.3 วิทยาศาสตร์

1.4 สังคมศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม

1.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

1.6 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

1.7 ภาษาต่างประเทศ

1.8 ศิลปะ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้ เป็นมาตรฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่

เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐาน การเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา

กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้นปี ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิต คุณลักษณะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงทฤษฎี และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำหญิงประชาชน เป็นต้น

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม

และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้มขึ้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

5. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 - 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 - 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 - 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 - 6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

อน
372 12
06897
2550
๕.2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

ศิริพร จันทรประยูร (2545) ศึกษาบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกำพร้าของครอบครัวอุปการะตามโครงการครอบครัวอุปการะในนิคมสร้างตนเองของกรมประชาสงเคราะห์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกำพร้าของครอบครัวอุปการะปัจจุบันที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกำพร้าของครอบครัวอุปการะและบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกำพร้าของครอบครัวอุปการะที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกำพร้าโดยรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 ครอบครัว ผลการศึกษาพบว่าบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกำพร้าของครอบครัวอุปการะอยู่ในระดับดีปัจจุบันที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกำพร้าของครอบครัวอุปการะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.05 ได้แก่สัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัวและการมีความรู้ที่ดีเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกำพร้าของครอบครัวอุปการะกับพัฒนาการเด็กพบว่าครอบครัวมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกำพร้าที่ดีเหมาะสมส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีตามมาและบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกำพร้าของครอบครัวอุปการะที่ไม่ดีจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ไม่ดีด้วยเช่นกัน ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกำพร้ามีสาเหตุทั้งจากครอบครัวอุปการะตัวเด็กเจ้าหน้าที่รวมถึงการจัดค่าตอบแทนและบริการต่าง ๆ

ปิ่นปักษ์ ดีหอม (2543) ศึกษาบทบาทของครอบครัวชนบทในการดูแลสุขภาพตนเองของสมาชิกในสภาวะปกติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ (1) บทบาทของครอบครัวชนบทในการดูแลสุขภาพตนเองของสมาชิกในสภาวะปกติ (2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของครอบครัวชนบทในการดูแลสุขภาพตนเองของสมาชิกในสภาวะปกติประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่บุคคลในครอบครัวที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสมาชิกของครอบครัวในสภาวะปกติได้จำนวน 400 ครอบครัว ผลการวิจัยพบว่าครอบครัวส่วนใหญ่มีบทบาทในการดูแลสุขภาพตนเองของสมาชิกในสภาวะปกติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางปัจจุบันที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของครอบครัวชนบทในการดูแลสุขภาพตนเองของสมาชิกในสภาวะปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือการสนับสนุนจากเครือญาติและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขสัดส่วนวัยพึ่งพิงต่อวัยทำงานและความเชื่อเกี่ยวกับโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคทั้งนี้ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายบทบาทของครอบครัวชนบทในการดูแลสุขภาพตนเองของสมาชิกในสภาวะปกติได้ประมาณร้อยละ 9.3

นิภาพรรณ โรจนวิภาค (2543 : 41) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อการบริหารโรงเรียนเอกชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านใหม่วัฒนา จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียนและศึกษาข้อเสนอแนะของผู้ปกครองต่อการบริหารงานโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของโรงเรียนดังนี้ ด้านกิจการนักเรียนและด้านบุคลากร ดำเนินการในระดับ " มาก " ด้านธุรการการเงินและด้านอาคารสถานที่ดำเนินการในระดับ " ปานกลาง " สำหรับข้อเสนอแนะของผู้ปกครองที่มีความถี่มากที่สุดคือ ให้โรงเรียนจัดงานชุมนุมศิษย์เก่าทุกปี โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนตามโอกาสอันสมควรและขอให้โรงเรียนจัดสอนคอมพิวเตอร์ตั้งแต่ชั้นก่อนประถมศึกษา ถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ภูฟ้า เสวกพันธ์ (2543) ศึกษาผลของโปรแกรมนันทนาการที่มีต่อการพัฒนาเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของโปรแกรมนันทนาการที่มีต่อการพัฒนาเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน45คนแบ่งออกเป็น3กลุ่มผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มทดลองที่1และกลุ่มทดลองที่2มีพัฒนาการคะแนนเฉลี่ยของเชาวน์อารมณ์ดีกว่าก่อนการทดลองภายหลังสัปดาห์ที่8โดยกลุ่มทดลองที่1พบว่ามีพัฒนาการคะแนนเฉลี่ยเชาวน์อารมณ์ดีกว่าก่อนการทดลองทั้ง8ด้านได้แก่ด้านการควบคุมตนเองด้านเห็นใจผู้อื่นด้านรับผิดชอบด้านมีแรงจูงใจด้านตัดสินใจและแก้ปัญหาด้านสัมพันธ์ภาพด้านภูมิใจตนเองและด้านพอใจชีวิตยกเว้นด้านสุขสงบทางใจไม่มีความแตกต่างกันกลุ่มทดลองที่2พบว่ามีพัฒนาการคะแนนเฉลี่ยเชาวน์อารมณ์ดีกว่าก่อนการทดลองทั้ง5ด้านได้แก่ด้านการควบคุมตนเองด้านเห็นใจผู้อื่นด้านมีแรงจูงใจด้านตัดสินใจและแก้ปัญหาด้านสัมพันธ์ภาพส่วนอีก4ได้แก่ด้านรับผิดชอบด้านภูมิใจตนเองและด้านพอใจชีวิตด้านสุขสงบทางใจไม่มีความแตกต่างกัน (2) กลุ่มทดลองที่1และกลุ่มทดลองที่2มีพัฒนาการคะแนนเฉลี่ยของเชาวน์อารมณ์ไม่แตกต่างกันภายหลังสัปดาห์ที่8

จิตสุภา ไททวยวรรณ (2543) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาและเชาวน์อารมณ์ในเยาวชนไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาและเชาวน์อารมณ์ในเยาวชนไทยกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนไทยอายุ15-18ปีจำนวน860คนผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับเชาวน์ปัญญามีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับระดับเชาวน์อารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (2) ระดับเชาวน์ปัญญาและระดับเชาวน์อารมณ์ไม่มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับอายุ (3) ระดับเชาวน์อารมณ์ของเพศหญิงสูงกว่าระดับเชาวน์อารมณ์ของเพศชายในระดับอายุเดียวกัน (4) ปัจจัยระดับเชาวน์ปัญญาเพศสายการศึกษาระดับการศึกษาสัมพันธ์ภาพในครอบครัวและอาชีพของผู้ปกครอง

(เฉพาะอาชีพศิลปิน/งานสร้างสรรค์และอาชีพให้บริการ) ส่งผลต่อระดับเชาวน์อารมณ์ (5) ปัจจัยเพศ อายุสัมพันธ์ภาพในครอบครัวรายได้ของครอบครัวการศึกษาของผู้ปกครองและอาชีพของผู้ปกครอง (เฉพาะอาชีพครู/อาจารย์แพทย์/พยาบาลการเงิน/การบัญชีผู้ปกครองที่ไม่ได้ประกอบอาชีพและกำลังศึกษาอยู่) ส่งผลต่อระดับเชาวน์ปัญญา

นิตดา อุดลยทิเชษฐ (2542) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาเชาวน์อารมณ์ที่มีต่อระดับเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาศาสนาบาลชั้นปีที่1วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาเชาวน์อารมณ์ที่มีต่อระดับเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาศาสนาบาลชั้นปีที่1วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือกลุ่มตัวอย่างจำนวน39คนนักศึกษาทุกคนได้รับการทดสอบเชาวน์อารมณ์ก่อนการทดลองแล้วจำแนกเป็นระดับเชาวน์อารมณ์สูงปานกลางและต่ำหลังการทดลองให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทำมาตรวัดเชาวน์อารมณ์อีกครั้งหนึ่งโดยออกแบบการวิจัยแบบมีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียวไม่มีกลุ่มควบคุมผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาที่มีระดับเชาวน์อารมณ์สูงก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน (2) นักศึกษาที่มีระดับเชาวน์อารมณ์ปานกลางและต่ำหลังการทดลองมีระดับเชาวน์อารมณ์สูงกว่าก่อนการทดลองนักศึกษาที่มีระดับเชาวน์อารมณ์ต่ำมีคะแนนความแตกต่างของเชาวน์อารมณ์ระหว่างหลังการทดลองกับก่อนการทดลองสูงกว่านักศึกษาที่มีระดับเชาวน์อารมณ์สูงนักศึกษาที่มีระดับเชาวน์อารมณ์ต่ำมีคะแนนความแตกต่างของเชาวน์อารมณ์ระหว่างหลังการทดลองกับก่อนการทดลองสูงกว่านักศึกษาที่มีระดับเชาวน์อารมณ์ปานกลางนักศึกษาที่มีระดับเชาวน์อารมณ์ปานกลางและสูงมีคะแนนความแตกต่างของเชาวน์อารมณ์หลังการทดลองกับก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน

พวงทอง นิลยิม (2542) ศึกษาบทบาทของผู้ใหญ่ในครอบครัวในการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านการเล่นและของเล่นเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเด็กปฐมวัยศึกษาเฉพาะกรณีบ้านแก้ว อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดลพบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ใหญ่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมตามสภาวะแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเด็กปฐมวัยโดยผ่านการเล่นและของเล่น ข้อมูลในการศึกษาได้จากการรวบรวม ในช่วงเดือนมกราคม 2539 – เดือน ธันวาคม 2542 โดยวิธีการสังเกตการณ์ แบบมีส่วนร่วมจากเด็กจำนวน 25 คนที่มีอายุระหว่าง 0-5 ปี จากหมู่บ้านแก้วจังหวัดลพบุรี จากการศึกษา พบว่าผู้ใหญ่ในครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการให้การเลี้ยงดูอบรม สั่งสอนและถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับลูกหลานของตนเองโดยมีการเล่นและของเล่นของเด็กเป็นสื่อกลางที่ใช้ในการถ่ายทอดเพราะการเล่นและของเล่นเป็นกิจกรรมที่เด็กๆ ทำอยู่ตลอดเวลาที่เขามีโอกาส จึงทำให้การอบรมสั่งสอนและการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากผู้ใหญ่ไปสู่เด็กปฐมวัยทำได้อย่างสม่ำเสมอและส่งผลเป็นประสบการณ์ที่เด็กจะได้รับการปลูกฝังจนพัฒนาเป็นบุคลิกภาพของ

เด็กในการศึกษาพฤติกรรมที่คาดว่าเด็กจะได้รับคุณลักษณะบางประการจากภาพถ่ายทอด้วมธรรมชาติ จากผู้ใหญ่ไปสู่เด็กโดยผ่านการเล่นและของเล่น คือความสนุกสนานร่าเริงความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความมีเมตตา การแข่งขันตามกติกาของสังคมและความขยันอดทน

นภาพรรณ อุณาภูล (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการสวัสดิภาพของนักเรียน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ด้านสนามเด็กเล่น ด้านรถโรงเรียนและด้านสวัสดิศึกษาโดยมีสวัสดิภาพด้านรถโรงเรียนเป็นอันดับแรก

สายชล หมวกเหล็ก (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุดได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับครูเรื่องการเอาใจใส่ดูแลนักเรียนและการให้การบ้านอย่างสม่ำเสมอ ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนได้แก่ โรงเรียนมีการเน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเป็นสำคัญและส่งเสริมให้เด็กอ่าน เขียน คำนวณได้ ปัจจัยเกี่ยวกับการบริการอาหารและสุขภาพ ได้แก่ การจัดบริการอาหารเสริมและอาหารกลางวันที่สะอาดถูกหลักโภชนาการและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ ปัจจัยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้แก่ โรงเรียนตั้งอยู่แหล่งสะดวกต่อการเดินทาง รับ – ส่ง และตั้งอยู่มีสภาพที่ดี ไม่มีกลิ่น เสียง หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอยู่ข้างเคียง มีสระว่ายน้ำ ห้องนอนปรับอากาศ

สุธารัตน์ แซ่ซี (2542 : 51-53) ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่คาดหวังในเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน มุ่งพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีความพร้อม เพื่อศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา ครูอนุบาลต้องเป็นผู้นำที่ทำให้เด็กมีความพร้อม เพื่อศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา ครูอนุบาลต้องเป็นผู้ทำให้เด็กเกิดความรักและไว้วางใจมากที่สุด สื่อการเรียนการสอนควรมีความปลอดภัย สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเหมาะสมกับเด็กอนุบาล ห้องเรียนมีการระบายอากาศ และมีแสงสว่างเพียงพอ ครูต้องแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองทราบสม่ำเสมอ และมีการเอาใจใส่ต่อความปลอดภัยในการรับ – ส่ง นักเรียน

อริญชัย เปี้ยทอง (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตดอนเมือง ผลวิจัย พบว่า ด้านวิชาการ ผู้ปกครองคาดหวัง ให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กมีความรู้ความสามารถโดยให้เด็กมีมารยาท มีคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมในวิชาคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ เป็นพิเศษ ด้านบุคลากร ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เอาใจใส่ต่อเด็กทุกคน ติดตามและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง พุดจา

สุขภาพมีคุณธรรม จริยธรรม ด้านกิจการนักเรียน โรงเรียนมีอาหารกลางวันที่ถูกหลักโภชนาการ โรงเรียนมีการตรวจสุขภาพประจำปี มีการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันโรคให้แก่ นักเรียน สนับสนุนให้มีการเล่นกีฬาเป็นประจำ ด้านอาคารสถานที่ จัดสภาพบรรยากาศในโรงเรียนให้ปราศจากเสียงและสิ่งรบกวน มีห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ และห้องปฏิบัติการภาษาอังกฤษ และด้านความสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนควรจัดอบรมหลักสูตรอาชีพที่ในชุมชน และจัดเป็นโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

โลกาพรรณ เวียงเพิ่ม (2541) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์เจตคติต่อบทบาททางเพศสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับบทบาททางเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดหนองคายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์เจตคติต่อบทบาททางเพศสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับบทบาททางเพศในนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นนักเรียนตอนกลางและนักเรียนวัยรุ่นตอนปลายในเขตอำเภอเมืองจังหวัดหนองคายประจำปีการศึกษา 2540 จำนวน 371 คนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการวิเคราะห์ความถดถอยผลการศึกษาที่พบมีนัยสำคัญทางสถิติดังนี้ นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นตอนกลางที่มีอัตมโนทัศน์แตกต่างกันมีบทบาททางเพศแตกต่างกันนักเรียนวัยรุ่นตอนกลางที่มีเจตคติต่อบทบาททางเพศแตกต่างกันมีบทบาททางเพศแตกต่างกันนักเรียนวัยรุ่นตอนกลางที่มีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวแตกต่างกันมีบทบาททางเพศแตกต่างกันและพบว่าอัตมโนทัศน์เจตคติต่อบทบาททางเพศและสัมพันธ์ภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับบทบาททางเพศสำหรับรูปแบบที่สามารถอธิบายบทบาททางเพศของนักเรียนวัยรุ่นคืออัตมโนทัศน์เจตคติต่อบทบาททางเพศอายุโดยทั้งสามปัจจัยสามารถทำนายบทบาททางเพศของนักเรียนวัยรุ่นเพศชายและหญิงจากผลการศึกษาในครั้งนี้จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเอกลักษณ์ตามบทบาททางเพศของวัยรุ่นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นพื้นฐานที่จะสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองแก่วัยรุ่นทุกๆด้านรวมทั้งบุคคลในสังคมโรงเรียนและสื่อควรได้ส่งเสริมสนับสนุนอัตมโนทัศน์และเจตคติด้านความเท่าเทียมทางเพศโดยให้ความรู้เรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและบทบาททางเพศในสังคมซึ่งจะนำไปสู่การแสดงบทบาททางเพศที่เหมาะสมของวัยรุ่นต่อไป

กาญจนา ไกรกุล (2541 : 52) ศึกษาผลกระทบต่อความนิยมของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน ระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษา จังหวัดนันทบุรี พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 605 คน จาก 10 โรงเรียน ในสังกัดเทศบาลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนันทบุรี ปีการศึกษา 2540 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนิยม

ความเป็นเลิศในวิชาคณิตศาสตร์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษตามความถนัดและความสนใจ จัดนักเรียนเข้าชั้นเรียนตติยพิจารณาจากผลการเรียน มีการให้การบ้านและตรวจการบ้านทุกครั้ง ผู้ปกครองนิยมโรงเรียนใกล้บ้านและมีชื่อเสียงด้านการเอาใจใส่นักเรียนตมมาก นักเรียนมีทักษะด้าน การอ่าน เขียน และพูดได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล มีการจัดบริการอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ มีการให้ทุนการศึกษา ครูเอาใจใส่เด็กทุกคนและอาศัยคำบอกเล่าจากบุคคลต่าง ๆ เช่น ญาติ เพื่อน คนรู้จัก ในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนผู้ปกครองไม่ทราบแน่ชัดถึงรูปแบบดำเนินการของโรงเรียนเทศบาล และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิชชุดา งามปลอด (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลโดย 1) ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน คาดหวังให้เน้นการเตรียมความพร้อม เพื่อการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา โดยส่งเสริมให้กล้าแสดงออกและมีทักษะในการติดต่อกับผู้อื่น การให้การบ้านควรให้ทุกวันเป็นการคัดตัวเลข คัดพยัญชนะ เสริมคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ เน้นคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ 2) ด้านตัวครูคาดหวังให้ครูเอาใจใส่ต่อเด็ก กรณีที่เด็กมีปัญหาด้านการเรียน ครูควรเชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือนักเรียน ระดับการศึกษาของครูไม่จำเป็นต้องจบอนุบาล แต่มีความสามารถสอนได้ หรือผ่านการอบรมด้านอนุบาลและเมื่อเด็กเลื่อนชั้นควรให้ครูใหม่มาประจำชั้น 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน คาดหวังให้ใช้สื่อประเภทความพร้อมทางคณิตศาสตร์และกิจกรรมอื่น โรงเรียนควรจัดหาสื่อเองมากกว่าให้ผู้ปกครองช่วยเหลือ และสื่อที่ควรใช้เป็นสื่อที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่นักเรียน 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม คาดหวังให้มีห้องเรียนที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ อากาศถ่ายเทได้สะดวกมีเครื่องเล่นสนามไว้ในที่ ที่เหมาะสม 5) ด้านการอำนวยความสะดวกและการบริหารอื่น ๆ คาดหวังให้มีการจัดบริหารอาหารว่างและอาหารกลางวันให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการ อาคารเรียนอนุบาลควรเป็นเอกเทศแยกจากอาคารอื่น ๆ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน 6) ต้นประเมินผล คาดหวังให้ทำการประเมินผล เดือนละครั้งโดยวิธีการตรวจผลงานเด็กและการสังเกตและนำเอาผลการประเมินไปพัฒนาเด็กดีขึ้น

เกษร ปาระมีแจ้ (2539) ศึกษาบทบาทของสถาบันครอบครัวในการถ่ายทอดความรู้อันเนื่องมาจากอิทธิพลของนิคมอุตสาหกรรมโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมการสัมภาษณ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยมีแหล่งในการเก็บข้อมูลคือสมาชิกของครอบครัวที่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมข้าราชกรพนักงาานรัฐวิสาหกิจรับจ้างทั่วไปช่างฝีมือผู้นำชุมชนผู้อาวุโสผู้รู้ในชุมชนโดยใช้ระยะเวลาในการ

รวบรวมข้อมูลในภาคสนามเป็ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้เดิมชุมชนบ้านมะเขื่อน้ำสมาชิกของสถาบันครอบครัวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักมีระบบการผลิตที่ครบวงจรที่ทำเพื่อกินเพื่อใช้ถ้าเหลือจึงขายผู้มีบทบาทถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกของสถาบันครอบครัวที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมตลอดจนพฤติกรรมสุขภาพให้แก่บุตรหลานโดยมีสถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษาเป็นผู้สนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงคือปัจจัยด้านเศรษฐกิจการศึกษาการเมืองการปกครองด้านสังคมและที่ตั้งของชุมชนอยู่ใกล้นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจึงทำให้สมาชิกของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพที่หลากหลายโดยเฉพาะการเข้าสู่อาชีพเป็นพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นผลให้บทบาทการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกของสถาบันครอบครัวเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาและระบบอุตสาหกรรมส่วนสถาบันครอบครัวมีบทบาทเป็นเพียงช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษาด้วยมุ่งหวังให้มีงานที่ดีมีรายได้ประจำและมากกว่ารายได้ที่พ่อแม่เคยได้รับจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเมื่อคนรุ่นใหม่ได้รับการศึกษาที่สูงกว่าพ่อแม่จึงกลับเป็นผู้ที่มีบทบาทการถ่ายทอดความรู้ทางด้านการใช้เทคโนโลยีให้แก่พ่อแม่และผู้อาวุโสในสถาบันครอบครัววิถีการกระบวนการเรียนการสอนจะเป็นการแนะนำการสาธิตและการฝึกปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน

มาลิน แดงตาด (2538) ทศนะตอบบทบาทของสถาบันครอบครัวในการแก้ไขผู้ถูกคุมความประพฤติศึกษากรณีสำนักงานคุมประพฤติในเขตกรุงเทพมหานครโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนะของผู้ถูกคุมประพฤติต่อแนวคิดบทบาทของสถาบันครอบครัวในการแก้ไขผู้ถูกคุมประพฤติตลอดจนทัศนะที่มีต่อบทบาทและสัมพันธภาพในครอบครัวของผู้ถูกคุมประพฤติเพื่อทราบถึงความคิดเห็นจากประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของผู้ถูกคุมความประพฤตินำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (surveyresearch) โดยศึกษาจากเอกสารและใช้แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาใช้เป็นเครื่องมือหาข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือผู้ถูกคุมประพฤติที่มีรายงานตัวยังสำนักงานคุมประพฤติในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 379 คนผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับแนวคิดบทบาทของสถาบันครอบครัวในการแก้ไขผู้ถูกคุมประพฤติโดยเห็นว่าครอบครัวมีความสำคัญต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมประพฤติเป็นอย่างมากและเห็นว่าครอบครัวที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้ถูกคุมประพฤติได้จะเป็นกลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมและการมีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีจะช่วยสนับสนุนผู้ถูกคุมความประพฤติให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์แก่สังคมและเห็นว่าควรนำสถาบันครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดมากขึ้นซึ่งเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่จะสนับสนุนบทบาทดังกล่าวและเห็นว่าการคุม

ประพจน์ก่อให้เกิดผลดีต่อทุกฝ่ายด้านการให้ความร่วมมือกับพนักงานคุมประพจน์ว่ามีบทบาทในระดับมากผลจากการศึกษาสมมติฐานพบว่าปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันทำให้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อแนวคิบทบบาทของสถาบันครอบครัวในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติแตกต่างกัน (2) ปัจจัยด้านอายุการประกอบอาชีพรายได้ที่อยู่อาศัยที่ต่างกันทำให้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อบทบาทของสถาบันครอบครัวแตกต่างกัน (3) ปัจจัยด้านสถานภาพสมรสสถานภาพในครอบครัวที่ต่างกันทำให้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อสัมพันธภาพในครอบครัวที่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

เลียง (Liang 2001 : A) ศึกษาเรื่องการรับรู้และบทบาทของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาล : กรณีศึกษา ผู้ปกครองเด็กอนุบาลได้หวันในโรงเรียนอนุบาล พบว่าการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว มีอิทธิพลต่อการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลแตกต่างกัน การรับรู้คุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครอง และความพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครองเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก และพบสิ่งอำนวยความสะดวกและพื้นที่ว่าง สถานที่ตั้งและความสะดวก หลักสูตรและปรัชญาการศึกษา คุณสมบัตินี้ของครูและค่าใช้จ่าย เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปกครองใช้ในการเลือกโรงเรียนอนุบาล

คอตแมน (Cottman, 1998 : A) ได้ศึกษาความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อคัดเลือกและกำหนดโครงการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า การที่ครูจะจัดโครงการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนโดยขอเรียรายเงิน มักจำมีค้อยได้รับความร่วมมือ แต่หากขอความร่วมมือโดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการเพื่อพัฒนาเด็กวัยก่อนเรียนก็มักจได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

เมย์นาร์ดและฮาวเลย์ (Maynard and Howley :1997) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสังคมชนบทชุมชนเมืองและชานเมืองของสถานศึกษา 269 แห่ง ในรัฐมิซซิวรี พบว่าผู้ปกครองในสังคมชนบทให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับสถานศึกษามากกว่าผู้ปกครองในชุมชนเมืองและชานเมือง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยระดับประเทศที่ผู้ปกครองชุมชนเมืองและชานเมืองจะมีส่วนร่วมกับสถานศึกษามากกว่า โดยมาจากผู้ปกครองในชนชั้นกลางและสูง ปัจจัยสำคัญของผู้ปกครองในชนบท คือ ความยากจน การขาดโอกาสในการทำงาน การถูกจำกัดทางภูมิศาสตร์และโอกาสใน

การให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งผู้ปกครองในชนบทจะเห็นสถานศึกษาเป็นเสมือนศูนย์กลางของชุมชนและผู้ปกครองยังกำหนดคุณค่าทางการศึกษาไว้ต่ำ

แนตเลอว์ (Nedler : 1977 อ้างถึงใน นิติยา ประพฤติกิจ, 2540) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ผู้ปกครองไม่ค่อยมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเนื่องจากสถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่ทำงานนอกบ้านหรือต้องทำงานตามเวลาได้ร่วมมือกับสถานศึกษา และกล่าวว่า ถ้าหากจะให้ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม สถานศึกษาควรมีความยืดหยุ่น เพื่อความสะดวกของผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทาวน์เซนด์ (Townsend : 1999) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของเด็กในสถานศึกษา ประถมศึกษา พบว่า ผู้ปกครองบางส่วนที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา เพราะไม่มีเวลา ส่วนปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การกำหนดตารางการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาที่ตายตัว การจัดกิจกรรมไม่น่าสนใจ สถานที่จัดกิจกรรม และวันที่จัดกิจกรรม จากการศึกษายังพบว่า เด็กที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษามีผลการเรียนดีขึ้นมากกว่าเด็กที่ผู้ปกครองไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา

ฟรีเซน (Friesen 1997 : A) ได้ศึกษาเจตคติ และแนวความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อระเบียบวินัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาครั้งนี้ พบว่าผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบของโรงเรียนสำหรับบุตรหลานของตนและต้องการให้โรงเรียนแจ้งทางโทรศัพท์ให้ทราบเป็นการเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมความสามารถในการเรียน ยอมรับการลงโทษทางร่างกายเป็นวิธีสุดท้าย โดยการกักบริเวณและขณะเดียวกันก็ควรให้ยกเลิกลงโทษโดยวิธีรุนแรง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่าผู้ปกครองมีบทบาทและควรมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาของเด็กนักเรียน และโรงเรียนจำเป็นต้องมีข้อมูลเพื่อการพัฒนาจากบุคคลภายในและบุคคลภายนอกร่วมมือกันในทุกด้าน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองจะมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโรงเรียนไปสู่มาตรฐานทางการศึกษา เป็นที่ไว้วางใจของชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น เพราะเด็กแต่ละคนมาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน ทางผู้ปกครองกับโรงเรียนควรมีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและเป็นเด็กที่มีคุณภาพไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคม ครูและผู้ปกครองควรร่วมกันปรับปรุงแก้ไข จากการศึกษายังพบว่า เด็กที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษามีผลการเรียนดีขึ้นมากกว่าเด็กที่ผู้ปกครองไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องนี้ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 625 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของ เครจซี่แล่มอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 607 - 610) จำนวน 374 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (check-list) ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ 10 ข้อ ด้านการอบรมเลี้ยงดู 10 ข้อ ด้านการเอาใจใส่ ตักเตือน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ 10 ข้อ และด้านการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว 10 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert อ้างอิงใน พวงรัตน์, 2542 : 107 - 108) มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมาก
- 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย
- 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบโครงสร้างของแบบสอบถามบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดกรอบแนวคิดเรื่องการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ใน 4 ด้าน

3. สร้างแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามของ นายอดุลย์ รื่นเรือง มาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการ แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการควบคุมภาคินพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามจุดมุ่งหมายของกาวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ นายสุพร เมฆแดง ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ นายสกล รุ่งโรจน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนามแดง(เขี้ยวขุทิศ) และนายสุเทพ พูลบัณฑิตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนพรมพิภูลทอง ตรวจสอบเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแต่ละข้อคำถาม และนำคำถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง : IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาดังนี้

- + 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อความตรงตามประเด็นของเนื้อหา
- 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความตรงตามประเด็นของเนื้อหา
- 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อความไม่ตรงตามประเด็นของเนื้อหา

แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยซึ่งค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้ต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (พวงรัตน์-ทวิรัตน์ 2542 : 117) ซึ่งผลการวิเคราะห์ ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.95 ถึง 1.00 จำนวน 40 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ จำนวน 30 คนหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Conbach, Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นไปใช้จริงกับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อส่งให้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ
2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 374 ฉบับ และเก็บด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 374 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00
3. นำแบบสอบถามที่ได้มาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละตามลักษณะตัวแปร

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนในแต่ละด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย โดยนำค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามทีละข้อไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2543 : 100)

- คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากศึกษาวิจัยเสนอผลและแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ประกอบด้วย สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เกณฑ์การแปลความหมาย การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 374 คน เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ได้ผลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ปีการศึกษา 2550

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	N	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	115	30.75
หญิง	259	69.25
รวม	374	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	85	22.73
ระหว่าง 21-30 ปี	107	28.61
ระหว่าง 31-40 ปี	132	35.29
สูงกว่า 51 ปีขึ้นไป	50	13.37
รวม	374	100.00
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	367	98.13
ปริญญาตรีขึ้นไป	7	1.87
รวม	374	100.00
อาชีพ		
รับราชการ	5	1.34
รับจ้าง	150	40.10
ค้าขาย	70	18.72
อื่น ๆ	149	39.84
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 69.25 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 30.75 อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.73 อายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.61 ปี อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.29 และอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.37 ปริญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.87 ต่ำกว่าปริญญา คิดเป็นร้อยละ 98.13 มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 40.10 มีอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 39.84 มีอาชีพค้าขาย คิดเป็น ร้อยละ 18.72 มีอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 1.34

ตอนที่ 2 ขอบเขตบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนใน 4 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการเอาใจใส่ อบรม ยกย่องชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ และด้านการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสมุทรปราการ เขต

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษา ของนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านวิชาการ	3.90	0.78	มาก	3
2. ด้านการอบรมเลี้ยงดู	4.16	0.72	มาก	1
3. ด้านการเอาใจใส่ อบรม ยกย่องชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ	3.95	0.83	มาก	2
4. ด้านการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว	3.80	0.88	มาก	4
รวม	3.95	0.80	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.95 เมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู มีค่าเฉลี่ย 4.16 รองลงมา คือด้านการ เอาใจใส่อบรม ยกย่องชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ มีค่าเฉลี่ย 3.95 และด้านที่ผู้ปกครองส่งเสริมน้อยที่สุด คือ ด้านการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.80

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมาตรฐานแสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาท
ของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2

ด้านวิชาการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ผู้ปกครองให้ความเป็นอิสระแก่นักเรียนในการเลือกเรียนตามความสนใจ	4.02	0.69	มาก	6
2. ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักเรียนมีการเรียนพิเศษนอกเหนือจากสถานศึกษาจัดให้	3.06	0.96	ปานกลาง	10
3. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ไปทัศนศึกษาหรือท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ	4.16	0.85	มาก	2
4. ผู้ปกครองสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นตามความต้องการของนักเรียน	4.17	0.82	มาก	1
5. ผู้ปกครองให้การสนับสนุนในสิ่งที่นักเรียนสนใจ	4.12	0.66	มาก	5
6. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้นักเรียนมีการเรียนรู้ข่าวสารและสิ่งแปลกใหม่ต่าง ๆ	3.87	0.88	มาก	8
7. ผู้ปกครองพยายามศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการศึกษาแก่นักเรียนจากสื่อบุคคลและสื่อมวลชนต่าง ๆ	3.42	0.73	ปานกลาง	9
8. ผู้ปกครองให้ความสำคัญเกี่ยวกับเวลาในการเรียนของนักเรียน	3.99	0.82	มาก	7
9. ผู้ปกครองให้ความสำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการที่ก้าวหน้าในการเรียน	4.13	0.66	มาก	4
10. ผู้ปกครองให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลของการเรียนของนักเรียน	4.15	0.76	มาก	3
รวม	3.90	0.78	มาก	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับบทบาทของการส่งเสริมการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.90 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ผู้ปกครองส่งเสริมมากที่สุด คือ สนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นตามความต้องการของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมาคือ ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ไปทัศนศึกษาหรือท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ มีค่าเฉลี่ย 4.16 และข้อที่มีระดับการส่งเสริมน้อยที่สุด คือ ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักเรียนมีการเรียนพิเศษนอกเหนือจากสถานศึกษาจัดให้ มีค่าเฉลี่ย 3.06

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ
บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ด้านการอบรมเลี้ยงดู	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
11. ผู้ปกครองหมั่นปลุกฝังให้นักเรียนมีความ ซื่อสัตย์สุจริต	4.56	0.49	มากที่สุด	1
12. ผู้ปกครองคอยชี้แนะในเรื่องของความ รับผิดชอบต่อนหน้าที่ในเรื่องของการเรียน เช่น ทำการบ้าน และงานที่ได้รับมอบหมายจากครู	4.40	0.60	มาก	2
13. ผู้ปกครองหมั่นปลุกฝังให้นักเรียนรู้จักมี เหตุมีผลในเรื่องของการเสียสละ	4.01	0.83	มาก	8
14. ผู้ปกครองหมั่นอบรมให้นักเรียนตระหนัก ในเรื่องของการให้ความสำคัญของการเรียน	4.21	0.82	มาก	4
15. ผู้ปกครองได้อบรมให้นักเรียนทราบถึงข้อ ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ	4.16	0.74	มาก	5
16. ผู้ปกครองหมั่นปลุกฝังให้นักเรียนมี จริยธรรม และคุณธรรม	4.16	0.83	มาก	5
17. ผู้ปกครองหมั่นปลุกฝังให้นักเรียนมีความ ฉลาดทางอารมณ์ รู้จักควบคุมอารมณ์เพื่อ แสดงออกอย่างเหมาะสม	3.93	0.72	มาก	9
18. ผู้ปกครองปลุกฝังให้นักเรียนมีความใฝ่รู้	4.04	0.64	มาก	7
19. ผู้ปกครองปลุกฝังให้นักเรียนมีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์	3.79	0.91	มาก	10
20. ผู้ปกครองปลุกฝังให้นักเรียนมีความ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์	4.37	0.66	มาก	3
รวม	4.16	0.72	มาก	-

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับบทบาทของการส่งเสริมการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านการอบรมเลี้ยงดู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.16 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ผู้ปกครองส่งเสริมมากที่สุด คือ คือ ผู้ปกครองหมั่นปลุกฝังให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียร ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.56 และรองลงมาอยู่ในระดับ มาก คือ ผู้ปกครองคอยชี้แนะในเรื่องของความรับผิดชอบต่อน้ำที่ในเรื่องของการเรียน เช่น ทำการบ้าน และงานที่ได้รับมอบหมายจากครู ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.40 และข้อที่มีระดับการส่งเสริมน้อยที่สุด คือผู้ปกครองปลุกฝังให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.79

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ
บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2

ด้านการเอาใจใส่ ตักเตือน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
21. ผู้ปกครองเอาใจใส่ด้านการเรียน กีฬา และกิจกรรมในโรงเรียนของนักเรียนด้วยการ สอบถามอย่างสม่ำเสมอ	4.02	0.99	มาก	3
22. ผู้ปกครองมีเวลาให้กับนักเรียนเมื่อมี ปัญหา และชี้แนวทางในการแก้ปัญหาให้	3.97	0.77	มาก	4
23. ผู้ปกครองคอยตอบข้อสงสัยของนักเรียน เมื่อเกิดความสงสัย	3.93	0.75	มาก	7
24. ผู้ปกครองแสดงความยินดีเมื่อนักเรียน สอบได้	4.08	0.76	มาก	2
25. ผู้ปกครองตั้งเงื่อนไขว่า ถ้าสอบได้ คะแนนดีจะมีรางวัลหรือของขวัญมอบให้	3.71	0.86	มาก	9
26. ครอบครัวมีการว่ากล่าวตักเตือนในการ กระทำที่ไม่ถูกต้อง	4.33	0.68	มาก	1
27. ผู้ปกครองมีการลงโทษเมื่อนักเรียนทำ ผิดพลาดหรือล้มเหลว	3.68	0.99	มาก	10
28. ผู้ปกครองมีการพูดให้กำลังใจเมื่อ นักเรียนทำผิดพลาดหรือผิดหวัง	3.94	0.72	มาก	5
29. ผู้ปกครองมีการเปรียบเทียบตัวอย่างของ เพื่อนนักเรียนที่ทำได้เพื่อชี้ให้เห็นเป็นตัวอย่าง	3.94	0.85	มาก	5
30. ผู้ปกครองมีการเปรียบเทียบตัวอย่างของ เพื่อนนักเรียนที่ทำผิดเพื่อชี้ให้เห็นเป็น ตัวอย่าง	3.86	0.91	มาก	8
รวม	3.95	0.83	มาก	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับบทบาทของการส่งเสริมการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านการเอาใจใส่ ดักเตือน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.95 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ผู้ปกครองส่งเสริมมากที่สุด คือ ครอบครัวมีการว่ากล่าวตักเตือนในการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมาคือ ผู้ปกครองแสดงความยินดีเมื่อนักเรียนสอบได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.08 และข้อที่มีระดับการส่งเสริมน้อยที่สุด คือ ผู้ปกครองมีการลงโทษเมื่อนักเรียนทำผิดพลาดหรือล้มเหลว ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.68

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ด้านการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
31. นักเรียนให้ความสำคัญต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในบ้านเป็นอย่างดี	4.02	0.90	มาก	2
32. ครอบครัวมีการพูดถึงเรื่องการใช้จ่ายกับนักเรียนอย่างเปิดเผย	3.86	0.86	มาก	5
33. นักเรียนและครอบครัวมีการถ่ายทอดและรับรู้ปัญหาส่วนกันภายในครอบครัวเมื่อเกิดปัญหา	3.64	0.80	มาก	7
34. นักเรียนและครอบครัวใช้คำพูดและการกระทำที่แสดงออกว่ารักและห่วงใยกัน	4.02	0.83	มาก	2
35. นักเรียนและครอบครัวมีการทำกิจกรรมร่วมกันในบ้านและมีการแก้ปัญหาส่วนกันภายในครอบครัว	3.79	0.96	มาก	6
36. นักเรียนและครอบครัวใช้เวลาว่างร่วมกันในการดูละคร ภาพยนตร์ภายในบ้าน	3.60	0.93	มาก	8
37. นักเรียนและครอบครัวสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวของการเมืองของประเทศ	3.39	0.95	ปานกลาง	10
38. นักเรียนและครอบครัวสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน	3.46	0.93	ปานกลาง	9
39. นักเรียนให้ความสำคัญกับบิดามารดาในวันพ่อและวันแม่โดยให้ดอกไม้หรือกราบไหว้	3.95	0.84	มาก	4
40. นักเรียนให้ความสำคัญกับวันพ่อ วันที่ 5 ธันวาคม และวันแม่ 12 สิงหาคมหาราชินี	4.22	0.80	มาก	1
รวม	3.80	0.88	มาก	-

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับบทบาทของการส่งเสริมการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.80 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้ปกครองส่งเสริมมากที่สุด คือ นักเรียนให้ความสำคัญกับวันพ่อ วันที่ 5 ธันวาคมหาราช และ และวันแม่ 12 สิงหาคมหาราชนี้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.22 รองลงมาคือ นักเรียนให้ความสำคัญต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในบ้านเป็นอย่างดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.02 และข้อที่มีระดับการส่งเสริมน้อยที่สุด คือ นักเรียนและครอบครัวสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวของการเมืองของประเทศ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.39

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการ เขต 2 โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ จำนวน 374 คน และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองด้วยคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่า บ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการ เขต 2 ประชากรที่ใช้ คือผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการ เขต 2 จำนวน 625 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการ เขต 2 ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970:607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 374 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (check-list) ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ประกอบด้วย 4 ด้านได้แก่ ด้านวิชาการ 10 ข้อ ด้านการอบรมเลี้ยงดู 10 ข้อ ด้านการเอาใจใส่ ตักเตือน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ 10 ข้อ และด้านการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว 10 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบโครงสร้างของแบบสอบถามบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดกรอบแนวคิดเรื่องการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ ใน 4 ด้าน สร้างแบบสอบถามโดยนำ

แบบสอบถามของ ชังสนา งามขำ มาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการ แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการควบคุมภาคินพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแต่ละข้อคำถาม และนำคำถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง : IOC ซึ่งผลการวิเคราะห์ ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.95 ถึง 1.00 จำนวน 40 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้ทุกข้อ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ จำนวน 30 คนหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นไปใช้จริงกับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. นำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อส่งให้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ 2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 374 ฉบับ และเก็บด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 374 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 3. นำแบบสอบถามที่ได้มาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละตามลักษณะตัวแปร ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนในแต่ละด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการศึกษา ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.25 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 30.75 อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.73 อายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.61 ปี อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.29 และอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.37 ปริญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.87 ต่ำกว่าปริญญา คิดเป็นร้อยละ 98.13 มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 40.10 มีอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 39.84 มีอาชีพค้าขาย คิดเป็น ร้อยละ 18.72 มีอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 1.34

ระดับการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. ด้านการอบรมเลี้ยงดู
2. ด้านการเอาใจใส่ อบรม ยกย่องชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ
3. ด้านวิชาการ
4. ด้านการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว

ผลการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านวิชาการผู้ปกครองส่งเสริมการศึกษาในด้านนี้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก 8 รายการ ข้อที่ผู้ปกครองสนับสนุนมากที่สุด คือ ให้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นตามความต้องการของนักเรียนระดับปานกลาง 1 ข้อ และ ข้อที่ผู้ปกครองสนับสนุนน้อยที่สุด คือ ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักเรียนมีการเรียนพิเศษนอกเหนือจากสถานศึกษาจัดให้

2. ด้านการอบรมเลี้ยงดู รายข้อพบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ อยู่ในระดับมาก 9 ข้อ และข้อที่ผู้ปกครองส่งเสริมมากที่สุด คือ ผู้ปกครองหมั่นปลุกฝังให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียร ข้อที่ผู้ปกครองส่งเสริมน้อยที่สุด คือ ผู้ปกครองปลุกฝังให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. ด้านการเอาใจใส่ ตักเตือน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ รายข้อพบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ อยู่ในระดับมากทุกข้อ และข้อที่ผู้ปกครองส่งเสริมมากที่สุด คือ ครอบครัวมีการว่ากล่าวตักเตือนในการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ข้อที่ผู้ปกครองส่งเสริมน้อยที่สุด ผู้ปกครองมีการลงโทษเมื่อนักเรียนทำผิดพลาดหรือล้มเหลว

4. ด้านการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว รายข้อพบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ และข้อที่ผู้ปกครองส่งเสริมมากที่สุด คือ นักเรียนให้ความสำคัญกับวันพ่อ วันที่ 5 ธันวาคมหาราช และ และวันแม่ 12 สิงหาคมหาราชนี้ ข้อที่ผู้ปกครองส่งเสริมน้อยที่สุด คือ นักเรียนและครอบครัวสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวของการเมืองของประเทศ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้าน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 พบว่า

จากผลการศึกษา พบว่าผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ปกครองของนักเรียนร้อยละ 70 มีอาชีพรับจ้างในโรงงาน ส่วนที่เหลือก็ประกอบอาชีพ เลี้ยงกุ้งกุลาดำ เลี้ยงปลาสลิด รับจ้างและค้าขาย ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางพอจะเงินออมและมีภาระค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ถึงแม้ผู้ปกครองจะมีระดับการศึกษาไม่สูงนัก แต่ก็สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาได้พอสมควร ผลการศึกษาในส่วนนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปิ่นปักซ์ ดีหอม.(2543 : 2) กล่าวในเรื่องบทบาทของครอบครัว (role of family) ว่าครอบครัวมีบทบาทต้องให้สิ่งต่อไปนี้กับสมาชิกได้แก่นิสัย (habit) ค่านิยม (value) การมองโลกหรือโลกทัศน์ (worldview) ซึ่งเป็นเรื่องของการรับรู้ (perception) บุคลิกภาพ (personality) ทศนคติ (attitude) โดยในส่วนของหน้าที่ของครอบครัว (functions of the family) หน้าที่พื้นฐาน 4 ประการของครอบครัวดังนี้ 1. ทำหน้าที่เลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว (economic well-being) ความกินดีอยู่ดีในเชิงเศรษฐกิจความรับผิดชอบของครอบครัวก็คือการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับครอบครัวในอดีตครอบครัวไทยมีสามีทำหน้าที่เป็นผู้สร้างรายได้เพื่อเลี้ยงดูภรรยาและบุตรแต่เพียงผู้เดียวแต่ในปัจจุบันนั้นบทบาทของภรรยามีความรับผิดชอบในการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวโดยต้องทำงานนอกบ้านด้วยเหตุนี้บทบาทในการเลี้ยงดูบุตรจึงเปลี่ยนแปลงไปผู้ชายจำเป็นต้องมีบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรและช่วยงานบ้านมากขึ้นเนื่องจากครอบครัวมีหน้าที่ในการหารายได้ 2. ทำหน้าที่เสริมสร้างขวัญกำลังใจ (emotional support) หน้าที่ที่สำคัญของครอบครัวอีกประการหนึ่งก็คือการแก้ปัญหาการดูแลและ/หรือให้ความอบอุ่นกับสมาชิกของครอบครัวบิดาและมารดาเป็นนักจิตวิทยาหรือผู้ให้คำแนะนำระดับมืออาชีพในการแก้ปัญหาด้านจิตใจหรือด้านอารมณ์แก่บุตรในครอบครัว 3. ทำหน้าที่วางรูปแบบการดำรงชีวิตของครอบครัวที่เหมาะสม (suitable family lifestyle) คือการสร้างรูปแบบชีวิตที่เหมาะสมให้กับครอบครัวเช่นการให้คำแนะนำหรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาการเลือกอาชีพการอ่านหนังสือการชมโทรทัศน์การรับประทานอาหารนอกบ้านการเลือกรายการบันเทิงและกิจกรรมการพักผ่อน เป็นต้น 4. ทำหน้าที่สร้างให้เกิดกระบวนการทางสังคม (การขัดเกลา) ของสมาชิกในครอบครัว (socialization of children and other family members) กระบวนการสังคม (socializing) หมายถึงการเตรียมตัวให้สมาชิกเข้าสู่สังคมเป็นกระบวนการซึ่งเด็กค้นหาทักษะ (skill) ความรู้ (knowledge) และทัศนคติ (attitude) ที่จำเป็นในครอบครัวโดยการเตรียมสมาชิกเข้าสู่สังคม กระบวนการทางสังคมนอกจากจะได้รับอิทธิพลจากครอบครัวแล้ว ยังมีสถาบันการศึกษาศาสนา

ชาติการเมืองสื่อมวลชน สถาบันเหล่านี้ถือว่ามีอิทธิพลต่อการสร้างให้เกิดกระบวนการทางสังคม ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2540 :16) กล่าวว่าครอบครัวมีบทบาทในการสร้างความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาในกรอบของครอบครัวก่อนโดยเด็กจะได้รับอิทธิพลจากบิดามารดาซึ่งเป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อเด็ก โดยเฉพาะก่อนเด็กเข้าโรงเรียนเด็กจะพัฒนาค่านิยม (value) ความเชื่อ (belief) โดยมีบิดามารดาเป็นหลักบิดามารดามีอำนาจให้คุณต่อเด็กเมื่อเด็กทำดีและมีอำนาจให้โทษเมื่อเด็กทำไม่ดี นอกจากนั้นบทบาทของบิดามารดาจากการวิจัยหลายเรื่องพบว่าบิดาและมารดามีบทบาทต่างกันในการส่งเสริมให้เด็กมีเจตคติที่ดีเช่นมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนอกจากนั้นการเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบเผด็จการจะให้ผลดี

2. ผลการศึกษาจำแนกตามอายุของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา ดังนี้ ผู้ปกครองอายุต่ำกว่า 21-30 ปี อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้ปกครองอายุ 30-40 ปี ขึ้นไปอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองอายุต่ำกว่า 20 ปี นั้นยังผ่านประสบการณ์ในชีวิตน้อยกว่าผู้ปกครองอายุ 21-30 ปี ขึ้นไป ความคิดเรื่องการส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลานจึงไม่ละเอียดรอบคอบและขาดการวางแผนที่ดีน้อยกว่าผู้ปกครองอายุ 21-30 ปี ขึ้นไป ผลการศึกษาในส่วนนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พวงทอง นิลยิม (2542) พบว่าผู้ใหญ่ในครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการให้การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับลูกหลานของตนเอง โดยมีการเล่นและของเล่นของเด็กเป็นสื่อกลางที่ใช้ในการถ่ายทอด เพราะการเล่นและของเล่นเป็นกิจกรรมที่เด็ก ๆ ทำอยู่ตลอดเวลาที่เขามีโอกาสจึงทำให้การอบรมสั่งสอน และการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากผู้ใหญ่ไปสู่เด็กปฐมวัยทำได้อย่างสม่ำเสมอ และส่งผลเป็นประสบการณ์ที่เด็กจะได้รับ การปลูกฝังจนพัฒนาเป็นบุคลิกภาพของเด็กในการศึกษาพฤติกรรมที่คาดว่าเด็กจะได้รับคุณลักษณะบางประการจากการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากผู้ใหญ่ไปสู่เด็กโดยผ่านการเล่น และของเล่นคือความสนุกสนานว่า เริงความสามัคคีกับผู้อื่น ความมีเมตตา การแข่งขันตามกติกาของสังคมและความขยันอดทน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 โรงเรียนควรจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง เช่น งานชุมนุมศิษย์เก่า เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้ปกครอง

1.2 โรงเรียนควรมีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ผู้ปกครองจะได้เตรียมการได้ถูกต้อง

1.3 โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โดยการให้ครูออกพบปะเยี่ยมเยียน
ในวาระที่เหมาะสม

1.4 โรงเรียนควรเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น หรือทำกิจกรรม
บำเพ็ญประโยชน์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของผู้ปกครองที่
มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และผู้ปกครองของนักเรียน ในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาบทบาทของครอบครัวนอกเหนือจากบทบาท
ในการส่งเสริมการศึกษา เช่น บทบาทด้านการช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) และบทบาทในการปลูกฝังความรู้เรื่อง
ภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2541). การประชุมผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- เกสร ปาระแจ้ง. (2541). บทบาทของสถาบันครอบครัวในการถ่ายทอดความรู้อันเนื่องมาจาก-
อิทธิพลของนิคมอุตสาหกรรม.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- ไกรยุทธ อีรตยาคินันท์. (2528). หลักการงบประมาณแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน.(2540). การปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.254๓แก้ไข
ฉบับเพิ่มเติม(ฉบับ ที่ 2)พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค,2545.
- จรรยา สุวรรณหัตถ์. (2540). ความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก. ในเอกสารการสอนชุด
วิชาคหกรรมศาสตร์ หน่วยที่ 8-15 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จิตสุภา ไชยวรรณ. (2543) ความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาและเชาวน์อารมณ์ในเยาวชน
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉวีวรรณ แก้วพรหม. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างโครงโครงสร้างเครือข่ายทางสังคมและการ
สนับสนุนทางสังคมที่รับรู้กับสุขภาพจิตผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพวรรณ หาญพล. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว ประสบการณ์
เกี่ยวกับเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในชีวิตกับคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- นิรดา อุดลยทิเชฎฐ์. (2542). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาเชาวน์อารมณ์ที่มีต่อระดับเชาวน์
อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเชิด ภิญโญนันต์พงษ์. (2545). ประมวลสาระชุดพิเศษ การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการ
ประเมินการศึกษาหน่วยที่ 3.กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สุโขทัยธรรมาธิราช.
ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). ฉบับที่ 10
 ประครอง กรรณสูต. (2542). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2545). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ปิ่นปักข์ ดีหอม. (2543). **บทบาทของครอบครัวชนบทในการดูแลสุขภาพตนเองของสมาชิกใน
 สภาพภาวะปกติ**.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ผจงจิตร อธิคมนันท์. (2541). **การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พนัส หันนาคินทร์. (2546). **การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : พรานนกการ
 พิมพ์.
- พรรษา ทรงษ์ภักดี. (2544). **สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่-ลูก กับรูปแบบการแก้ไขปัญหาความ
 ขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พจนา ทรัพย์สกุลเจริญ. (2541). **สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวในรวมบทความเกี่ยวกับ
 สวัสดิการครอบครัวและเด็กและอื่น ๆ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พวงทอง นิลยิ้ม. (2542). **บทบาทของผู้ใหญ่ในครอบครัวในการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านการ
 เล่นและของเล่น เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเด็กปฐมวัยศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเก่า
 อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2542). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 7.
 กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร.
- ภูฟ้า เสวกพันธ์. (2543). **ผลของโปรแกรมแนะนันทนาการที่มีต่อการพัฒนาพัฒนาเชาว์อารมณ์
 ของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาลิน แดงตาด. (2541). **ทัศนคติต่อบทบาทของสถาบันครอบครัวในการแก้ไขผู้ถูกคุมความ
 ประพฤติ:ศึกษากรณีสำนักงานคุมประพฤติในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์
 สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐพร บุญญนิรันดร์. (2547). **ครอบครัวสัมพันธ์**. คู่มือวิทัศน์, 6-8.

- ศิริพร จันทร์ประยูร. (2545). บทบาทในการเลี้ยงดูเด็กกำพร้าของครอบครัวอุปการะ ตามโครงการครอบครัวอุปการะ ในนิคมสร้างตนเองของกรมประชาสงเคราะห์. วิทยาลัยศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง. (2542). หลักและทฤษฎีบริหารการศึกษา. เอกสารประกอบการบรรยายในกระบวนการวิชา EA 731. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุธีรา น้อยเจริญ. (2541). การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการดูแลครอบครัวผู้สูงอายุศึกษาเฉพาะกรณีครอบครัวผู้ใช้บริการทางสังคมผู้สูงอายุติดเตียงและครอบครัวสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสงฆ์. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาวดี คุ่มแวง. (2544). บทบาทในครอบครัวของผู้หญิงกะเหรี่ยง อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาลัยศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุหร่าบ้านไร่,โรงเรียน. (2550). รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี 2549. ชัดสำเนา.
- โสภภาพรณ เวียงเพิ่ม. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ เจตคติต่อบทบาททางเพศสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับบทบาททางเพศของนักเรียนวัยรุ่น ในจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรุณ พูลทวี. (2540). การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย หิรัญโต. (2540). สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา มานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ. โอเดียนสโตร์.
- Cronbach,lee. (1990). Essentials of Psychological testing.5 ed. New York:s Row.
- Daniel Goleman. (1995). Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ. New York : Bantam book.
- Gardner S. (1983). Irrationality and the Philosophy of Psychoanalysis. Cambridge : England,University Press.
- Maynard S. and Howley A. (1997). Parent and Community involvement in Rural school.ERIC Digest. June (1)
- Townesend, G.M. AN exporatory study of factors that influence participation in parent programs and the scholastic success of their children at an elementary school (On-line). Abstract from : UMI ProQuest Digital Dissertations : AAT 9924031,1999.

Umberson.(1992). **Family status and mental health**. In Carol S. Aneshensel, & Jo C. Phelan Eds., *Handbook of the Sociology of Mental Health*. Pp. 225-253. New York : Plenum Pub.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงทรีบุญรอด
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผอ.สุเทพ พูลบัณฑิตย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางอำพร รื่นเรือง นักศึกษานักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง "การศึกษบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2"

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยในเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

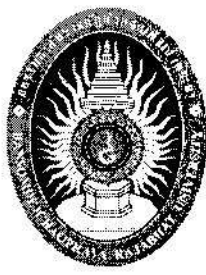
(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ที่ ศธ 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผอ.สกล รุ่งโรจน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางอำพร รื่นเรือง นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง "การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2"

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยในเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ที่ ศธ 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผอ.สุพร เมฆแดง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางอำพร รื่นเรือง นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง "การศึกษายาทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2"

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยในเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน
โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
การศึกษาศมุทรปราการ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
2. แบบสอบถามมี 2 ขั้นตอนคือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะไม่กระทบกระเทือนต่อตัวท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น
4. ในการตอบแบบสอบถาม โปรดตอบตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะมีประโยชน์ต่อการนำเสนอแนวทางในการกำหนดนโยบาย และวางแผนเพื่อการพัฒนาบุคลากรครูให้ตอบสนองกับสภาพการปฏิบัติงานและการดำเนินงานที่แท้จริง
5. ระดับความต้องการตาม ค่าคะแนนของช่วงน้ำหนัก 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบ

แบบสอบถาม

นางอำพร รื่นเรือง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาตอบคำถามให้ตรงกับความเป็นจริง และกรุณาตอบคำถามทุกข้อโดยใช้เครื่องหมาย \checkmark ตรงคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

1) หญิง

2) ชาย

2. อายุ

1) ต่ำกว่า 20 ปี

2) 21-30 ปี

3) 31-40 ปี

4) 41-50 ปี

5) 51 ปี ขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

1) ต่ำกว่าปริญญาตรี

2) ปริญญาตรีขึ้นไป

4. อาชีพ

1) รับราชการ

2) รับจ้าง

3) ค้าขาย

4) อื่น ๆ

ส่วนที่ 2 บทบาทการส่งเสริมการศึกษาของผู้ปกครอง

คำชี้แจง โปรดพิจารณาตอบคำถามให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับระดับความรู้สึกที่เกิดขึ้นในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

บทบาทของการส่งเสริมการศึกษาของผู้ปกครอง	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านวิชาการ					
1. ผู้ปกครองให้ความสำคัญอิสระแก่นักเรียนในการเลือกเรียนตามความสนใจ					
2. ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักเรียนมีการเรียนพิเศษนอกเหนือจากสถานศึกษาจัดให้					
3. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ไปทัศนศึกษาหรือท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ					
4. ผู้ปกครองสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นตามความต้องการของนักเรียน					
5. ผู้ปกครองให้การสนับสนุนในสิ่งที่นักเรียนสนใจ					
6. ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้นักเรียนมีการเรียนรู้ข่าวสารและสิ่งแปลกใหม่ต่าง ๆ					
7. ผู้ปกครองพยายามศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการศึกษาแก่นักเรียนจากสื่อบุคคลและสื่อมวลชนต่าง ๆ					
8. ผู้ปกครองให้ความสำคัญเกี่ยวกับเวลาในการเรียนของนักเรียน					
9. ผู้ปกครองให้ความสำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการที่ก้าวหน้าในการเรียน					
10. ผู้ปกครองให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลของการเรียนของนักเรียน					

ด้านการอบรมเลี้ยงดู	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. ผู้ปกครองหมั่นปลุกฝังให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต					
12. ผู้ปกครองคอยชี้แนะในเรื่องของความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในเรื่องของการเรียน เช่น ทำการบ้าน และงานที่ได้รับมอบหมาย					
13. ผู้ปกครองหมั่นปลุกฝังให้นักเรียนรู้จักมีเหตุมีผลในเรื่องของการเสียสละ					
14. ผู้ปกครองหมั่นอบรมให้นักเรียนตระหนักในเรื่องของการให้ความสำคัญของการเรียน					
15. ผู้ปกครองได้อบรมให้นักเรียนทราบถึงข้อควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ					
16. ผู้ปกครองหมั่นปลุกฝังให้นักเรียนมีจริยธรรม และคุณธรรม					
17. ผู้ปกครองหมั่นปลุกฝังให้นักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์ รู้จักควบคุมอารมณ์เพื่อแสดงออกอย่างเหมาะสม					
18. ผู้ปกครองปลุกฝังให้นักเรียนมีความใฝ่รู้					
19. ผู้ปกครองปลุกฝังให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
20. ผู้ปกครองปลุกฝังให้นักเรียนมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์					
ด้านการเอาใจใส่ ตักเตือน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ					
21. ผู้ปกครองเอาใจใส่ด้านการเรียน กีฬา และกิจกรรมในโรงเรียนของนักเรียนด้วยการสอบถามอย่างสม่ำเสมอ					

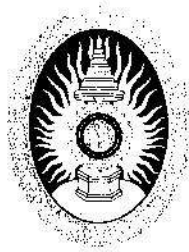
ด้านการเอาใจใส่ ตักเตือน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล ให้กำลังใจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
22. ผู้ปกครองมีเวลาให้กับนักเรียนเมื่อมี ปัญหา และชี้แนวทางในการแก้ปัญหาให้					
23. ผู้ปกครองคอยตอบข้อสงสัยของนักเรียน เมื่อเกิดความสงสัย					
24. ผู้ปกครองแสดงความยินดีเมื่อนักเรียน สอบได้					
25. ผู้ปกครองตั้งเงื่อนไขว่า ถ้าสอบได้ คะแนนดีจะมีรางวัลหรือของขวัญมอบให้					
26. ครอบครัวมีการว่ากล่าวตักเตือนในการ กระทำที่ไม่ถูกต้อง					
27. ผู้ปกครองมีการลงโทษเมื่อนักเรียนทำ ผิดพลาดหรือล้มเหลว					
28. ผู้ปกครองมีการพูดให้กำลังใจเมื่อ นักเรียนทำผิดพลาดหรือผิดหวัง					
29. ผู้ปกครองมีการเปรียบเทียบตัวอย่างของ เพื่อนนักเรียนที่ทำดีเพื่อชี้ให้เห็นเป็นตัวอย่าง					
30. ผู้ปกครองมีการเปรียบเทียบตัวอย่างของ เพื่อนนักเรียนที่ทำผิดเพื่อชี้ให้เห็นเป็น ตัวอย่าง					
ด้านการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
31. นักเรียนให้ความสำคัญต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในบ้านเป็นอย่างดี					
32. ครอบครัวมีการพูดถึงเรื่องการใช้จ่ายกับ นักเรียนอย่างเปิดเผย					

ด้านการให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
33. นักเรียนและครอบครัวมีการถ่ายทอดและรับรู้ปัญหาพร้อมกันภายในครอบครัวเมื่อเกิดปัญหา					
34. นักเรียนและครอบครัวใช้คำพูดและการกระทำที่แสดงออกว่ารักและห่วงใยกัน					
35. นักเรียนและครอบครัวมีการทำกิจกรรมร่วมกันในบ้าน และมีการแก้ปัญหาพร้อมกันภายในครอบครัว					
36. นักเรียนและครอบครัวใช้เวลาว่างร่วมกันในการดูละคร ภาพยนตร์ภายในบ้าน					
37. นักเรียนและครอบครัวสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวของการเมืองของประเทศ					
38. นักเรียนและครอบครัวสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน					
39. นักเรียนให้ความสำคัญกับบิดามารดาในวันพ่อและวันแม่โดยให้ดอกไม้หรือกราบไหว้					
40. นักเรียนให้ความสำคัญกับวันพ่อ วันที่ 5 ธันวาคมหาราช และ และวันแม่ 12 สิงหาคมหาราชินี					

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

หนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ.0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์

ด้วยนางอำพร รื่นเรือง นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังศึกษาวิจัยและทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เรื่อง การศึกษาศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประสิทธิผลมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงใคร่ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัยกับครูโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์จัดทำเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัยให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรฯ

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5000

โทรสาร 0-2472-5712

ภาคผนวก ง

หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ.0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

1 พฤศจิกายน 2550

เรื่อง ขออนุญาตขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่

ด้วยนางอำพร รื่นเรือง นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ได้เสนอวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

จึงใคร่ขอความร่วมมือจากผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สำนักงานเขตพื้นที่สมุทรปราการ เขต 2 เพื่อขออนุญาตขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม เก็บข้อมูลที่โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ โดยแจกแบบสอบถามให้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน ด้วยตนเอง จำนวน 374 ฉบับ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5000

โทรสาร 0-2472-5712

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางอำพร รื่นเรือง
วัน เดือน ปีเกิด	15 กรกฎาคม 2501
สถานที่เกิด	อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	2512 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ 2515 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางบ่อวิทยาคม จังหวัดสมุทรปราการ 2528 ปกศ.ต้น วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา 2527 ปริญญาตรี วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม 2549 ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ 4/6 หมู่ 2 ตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ 10540
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู อันดับ คศ. 2 วิทยฐานะชำนาญการ